

Hvidbog – Tillæg 2 til indsatsplan for grundvandsbeskyttelse

Indsatsen i de prioriterede indsatsområder skal om nødvendigt gennemføres via påbud.

Forslag til "Tillæg 2 til indsatsplanen for grundvandsbeskyttelse i Slagelse-drikkevandsområdet" har været i offentlig høring i perioden 13. november 2024 – 5. februar 2025. For at skabe overblik over tilbagemeldingerne, samler Slagelse Kommune de indkomne bemærkninger sammen i en hvidbog.

Bemærkningerne er gengivet på de næste sider i en forkortet version, men hovedbudskaberne er uændrede. Bemærkningernes fulde ordlyd ses bagest, hvor de er vedhæftet som bilag.

Der er indkommet bemærkninger fra:

- A. VKST
- B. John Reese Jensen, Koldekildevej 3, Skørpinge, 4200 Slagelse
- C. Jens Ellegaard, Sorø Landevej 300, 4261 Dalmose
- D. Peter Bech, Valbygårdsvej 94, 4200 Slagelse
- E. Stignæs/Magleby Lokalråd
- F. Gertrud og Søren Pedersen, Stignæs Landevej 360, 4230 Skælskør

Hvidbogen forelægges Byrådet, inden plantillægget godkendes endeligt.

ID på indkomne bemærkninger	Resumé af Bemærkninger/indsigelser	Administrationens besvarelser
A. VKST, 10. januar 2025	1) VKST skriver, at deres holdninger til de prioriterede indsatsområder er velkendte for Slagelse Kommune og at tidligere fremsendte synspunkter fastholdes, herunder bemærkninger fremsendt ifm. høring af indsatsplanen i 2021. Tidligere høringssvar fra VKST/Gefion har bla. indeholdt følgende synspunkter: - at indsatsen i de prioriterede indsatsområder ikke er nødvendig og at der derfor ikke er hjemmel til at påbyde den gennemført. - at den generelle regulering af pesticider sikrer drikkevandet mod de pesticider, der anvendes i dag. - at nitrat ikke udgør en risiko for drikkevandet i Slagelse Kommune, da der kun er målt nitrat i få drikkevandsboringer,	1) Kommunernes mulighed for at forbyde anvendelse af pesticider i sårbare områder har været prøvet ved Vestre Landsret i november 2024. Landsretten stadfæstede Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om, at de meddelte forbud er lovlige. Landsretsdommen slår fast, at der er hjemmel til at forbyde pesticider i områder, hvor kommunen ud fra en samlet vurdering af hydrologiske forhold samt arealanvendelsen vurderer, at det er nødvendigt for at beskytte drikkevandsindvindingen. Klagenævnet havde i sagen udtalt, at godkendelsesordningen for pesticider ikke i alle tilfælde giver tilstrækkelig beskyttelse af grundvandet. Klagenævnet havde ligeledes fastslået, at det ikke er muligt nøjagtigt at udpege hvilke

	og i disse tilfælde langt under grænseværdien. - at forsigtighedsprincippet ikke kan begrunde indgreb overfor lovlig anvendelse af pesticider og gødning.	områder, der er sårbare overfor pesticider, og dermed heller ikke hvilke områder, det er sikkert at anvende pesticider i. Klagenævnet havde ligeledes fastslået, at det ikke muligt at beregne med hvilke koncentrationer pesticider vil udvaskes til grundvandet. Nødvendigheden af et påbud må derfor efter nævnets opfattelse i vidt omfang afhænge af kommunens skøn over vigtigheden af at beskytte en given drikkevandsressource. Det er ifølge nævnet væsentligt, at beskyttelsen finder sted i områder, hvor hovedparten af grundvandet til områdets grundvandsmagasiner dannes og at der er tale om beskyttelse af en grundvandsressource, der er vigtig for drikkevandsforsyningen. Dommen finder ikke anledning til at kritisere nævnets betragtninger og vurderinger. De prioriterede indsatsområder er netop udtryk for områder med ringe naturlig beskyttelse, hvor der sker stor grundvandsdannelse til kildepladser, der er vigtige for drikkevandsforsyningen. Administrationen vurderer, at Landsretsdommen understøtter, at der er hjemmel til at påbyde indsatsen i de prioriterede indsatsområder gennemført for at beskytte vigtig drikkevandsindvinding. Tillæg 2 omhandler alene spørgsmålet om, hvorvidt indsatsen i de prioriterede indsatsområder om nødvendigt skal gennemføres via påbud. Tillægget udmønter Byrådets beslutning fra 27. maj 2024 om "påbudsvilje". Tillæg 2 ændrer ikke på hvilken indsats, der skal gennemføres i de prioriterede indsatsområder eller på afgrænsningen af områderne.
--	---	---

B. John Reese Jensen, Koldekildevej 3, Skørpinge, 4200 Slagelse, 3. februar 2025 (Høringssvaret var vedlagt et notat fra Landbrug & Fødevarer (2021) med kritikpunkter til Rambølls notat til Lejre Kommune om "Områder med et særligt beskyttelsesbehov i forhold til pesticider" samt Gefions resumé af Landbrug & Fødevarers notat)	1) Mener at indsatsen i de prioriterede indsatsområder ikke er nødvendig, baseret på at der ikke er målt nitrat eller pesticider i Hashøj Vandforsyning Vests borer, og at de pesticider der anvendes i dag, ikke udgør en risiko overfor grundvandet. Mener derfor at kravene om nødvendighed og proportionalitet ved et påbud ikke er opfyldt. Vil derfor påklage et påbud. 2) Mener at Hashøj Vandforsyning Vest er af mindre betydning for drikkevandsforsyningen i Slagelse Kommune. Foreslår at borerne lukkes og erstattes med drikkevandsindvinding i områder, hvor grundvandet er bedre beskyttet. 3) Skriver at indsatserne har store konsekvenser for driften af ejendommen og vil resultere i at vandværket skal betale store erstatninger. 4) Mener at Slagelse Kommune skal købe jorden, hvis der ønskes beskyttelsesområder	1) Se A.1. Landsretsdommen slår fast, at hjemmel til påbud ikke er betinget af, at der er konstateret overskridelse af grænseværdierne for pesticider i grundvandet. Tværtimod fastslår dommen, at der kan pålægges rådighedsindskrænkninger med henblik på at forebygge forurening af grundvandet med pesticider. 2) I/S Hashøj Vandforsyning Vest er en af de største almene private vandværker med en tilladelse til indvinding af 140.000 m³/år. I henhold til kommunens strategi for den fremtidige vandindvinding, bør de private vandværkers indvinding opretholdes for at undgå en centralisering af vandindvindingen til skade for naturen og kvaliteten af grundvandet. Strategien blev vedtaget af Byrådet den 28. oktober 2024 (pkt. 22). 3) Det skal ved meddelelse af de enkelte konkrete påbud sikres, at der er proportionalitet mellem de restriktioner der påbydes og den beskyttelse, der opnås. Der skal udbetales fuld erstatning for det ejendomsværditab og de ulemper, som påbuddet medfører. 4) Administrationen foreslår, at muligheden for at vandværket køber jorden indgår i dialogen med lodsejeren og vandværket. Det er en forudsætning, at vandværket er indstillet på at købe jorden, ligesom det er en forudsætning, at lodsejeren ønsker at sælge.
C. Jens Ellegaard, Sorø Landevej 300, 4261 Dalmose, 5. februar 2025 (Vedlagt Jens Ellegaard og Jesper	1) Mener at indsatsen i de prioriterede indsatsområder ikke er nødvendig, baseret på en opfattelse af, at den generelle regulering af pesticider og nitrat er tilstrækkelig til at sikre grundvandet.	1) Se A.1.

Hansens høringssvar og Sjællandske Familiebrugs og Gefions fælles høringssvar fra 2021 til indsatsplanen)		
D. Peter Bech, Valbygårdsvej 94, 4200 Slagelse, 5. februar 2025	1) Mener at indsatsen i de prioriterede indsatsområder ikke er nødvendig, baseret på en opfattelse af, at den generelle regulering af pesticider og nitrat er tilstrækkelig til at sikre grundvandet. Henviser desuden til, at der ikke er målt nitrat i grundvandet. Mener derfor at kravene om nødvendighed og proportionalitet ved et påbud ikke er opfyldt. Vil derfor påklage et påbud. 2) Skriver at indsatserne har store konsekvenser for driften af ejendommen og vil resultere i at vandværket skal betale store erstatninger. 3) Mener at Slagelse Kommune skal købe jorden, hvis der ønskes beskyttelsesområder	1) Se A.1. og B.1. 2) Det skal ved meddelelse af de enkelte konkrete påbud sikres, at der er proportionalitet mellem de restriktioner der påbydes og den beskyttelse, der opnås. Der skal udbetales fuld erstatning for det ejendomsværditab og de ulemper, som påbuddet medfører. 3) Administrationen foreslår, at muligheden for at vandværket køber jorden indgår i dialogen med lodsejeren og vandværket. Det er en forudsætning, at vandværket er indstillet på at købe jorden, ligesom det er en forudsætning, at lodsejeren ønsker at sælge. SK Vand A/S har tidligere udtrykt ønske om at købe arealer, der skal beskyttes. Det er en forudsætning, at handlen foregår på markedsvilkår.
E. Stignæs/Magleby Lokalråd, 5. februar 2025	1) Mener at det vil være forkert at ophæve det prioriterede indsatsområde ved Stignæs Vandindvinding, idet de boringer området skal beskytte, bør bruges til produktion af drikkevand. Det kan der i fremtiden blive behov for.	1) Slagelse Kommune har ikke mulighed for at pålægge et vandværk at opretholde driften af drikkevandsboringer. Slagelse Kommune må derfor tage til efterretning, at Stignæs Vandindvinding og SK Vand ikke ønsker at fortsætte indvindingen af drikkevand fra de pågældende boringer. Hvis boringerne

		ønskes anvendt til andet formål end drikkevandsforsyning, kræver det tilladelse fra Slagelse Kommune. Kommunen skal i den forbindelse tage stilling til, om der kan gives indvindings-tilladelse til det nye formål. I lyset af, at borerne ikke fremover vil blive anvendt til indvinding af drikkevand, foreslår administrationen, at beskyttelsesområdet bortfalder. Dette er indarbejdet i det reviderede plantillæg. Administrationen foreslår, at indsatserne for at beskytte grundvandet fokuseres på at beskytte eksisterende drikkevands-indvindinger. Der er i princippet hjemmel til at beskytte fremtidige drikkevandsressourcer, dog således, at det, hvor der ikke er et vandværk, der har gavn af indsatsen, er kommunen, der skal betale indsatsen.
	2) Borgernes behov for drikkevand bør prioriteres højere end industriens vandbehov.	2) Dette hensyn er varetaget i Slagelse Kommunes strategi for fremtidens vandindvinding, vedtaget af Byrådet den 28. oktober 2024.
F. Gertrud og Søren Pedersen, Stignæs Landevej 360, 4230 Skælskør, 5. februar 2025	1) Mener at det vil være forkert at ophæve det prioriterede indsatsområde ved Stignæs Vandindvinding, idet de borerne, det skal beskytte, bør bruges til produktion af drikkevand.	1) Se E.1. og E.2.

Brian Badike Thomsen

Fra: Erik Hansen Blegmand <ehb@vkst.dk>
Sendt: 10. januar 2025 11:20
Til: Miljø Plan og Teknik; Brian Badike Thomsen
Cc: Jens Henrik Madsen; Ane Popp-Kristensen; Rikke Christel Kornval
Emne: Høringssvar til Tillæg 2 til indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Slagelse-drikkevandsområdet

Til
Slagelse Kommune
Center for Teknik, Plan og Erhverv
Dahlsvej 3, 4220 Korsør

Slagelse Byråd har 28. oktober 2024 besluttet at sende forslag til tillæg 2 til indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Slagelse-drikkevandsområdet med tilhørende miljøscreening i offentlig høring. På vegne af Jens Henrik Madsen, VKST's repræsentant i Grundvandsrådet, fremsendes hermed kommentarer til forslaget.

I forhold til de i forslaget nævnte udpeget såkaldte "Prioriterede indsatsområder", indenfor hvilke Slagelse Kommune vil arbejde for at begrænse erhvervsmæssig anvendelse af pesticider og dyrkning fastholdes tidligere fremsatte synspunkter fra VKST. VKST har siden 2017 afgivet adskillige høringssvar, herunder høring af Indsatsplanen fra 2021, og givet skriftlige såvel mundtlige indspil ved møder afholdt i Grundvandsrådet. VKST holdninger til de "Prioriterede indsatsområder" er velkendte for kommunen. VKST har ikke ændret holdning og tidligere indspil og fremsatte synspunkter omkring de "Prioriterede indsatsområder" fastholdes i forbindelse med/som høringssvar til Tillæg 2 til indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Slagelse-drikkevandsområdet.

På vegne af Jens Henrik Madsen, Bestyrelsesmedlem i VKST og medlem af Grundvandsrådet i Slagelse.

Med venlig hilsen

Erik Hansen Blegmand
Erhvervspolitisk konsulent • VKST Politik & Kommunikation

Direkte telefon 5786 5087 • Mobil 6120 4009
Fulbyvej 15 • 4180 Sorø • Hovednr. 7027 9000

VINTERFAGLIGE MØDER 2025

Den grønne omstilling:
Fra jord til ingeniørens bord

4 gratis møder:

- 20/1: Roskilde
- 20/1: Maribo
- 27/1: Vordingborg
- 27/1: Sorø

VKST er specialister i landbrugsrådgivning. Det betyder, at vi altid har en rådgiver, der kan hjælpe med lige præcis det, du og din virksomhed har brug for. Vores rådgivere kan hjælpe dig med alt lige fra

planteavl, kvæg, gris og økologi til jura, regnskab, skat og finansiering.

Du er altid velkommen til at kontakte os – så finder vi en rådgiver, der kan hjælpe netop dig.

Denne e-mail er beskyttet af reglerne om brevhemmeligheder. Har du modtaget e-mailen ved en fejl, beder vi dig kontakte os. Vi henviser i øvrigt til VKST's [forretningsbetingelser](#).

Brian Badike Thomsen

Fra: skovmadsen@mail.dk
Sendt: 3. februar 2025 14:00
Til: Brian Badike Thomsen
Cc: koldekilde3; john.reese
Emne: Bemærkninger til Indsatsplan Slagelse Kommune
Vedhæftede filer: 2021 05 10_EHB_Kritikpunkter til Rambølls notat_Områder med et særligt beskyttelsesbehov i forhold til pesticider-1.pdf; Bemærkninger vedr. indsatsplan.pdf; 2021 05 12_EHB_Resume af Kritikpunkter.pdf

Til: Slagelse Kommune
Att. Brian Badike Thomsen

Hermed fremsendes bemærkninger til det foreslåede tillæg til Indsatsplan for Slagelse Kommune på vegne af John Reese Jensen.

Vi fremsender samtidig et notat udarbejdet af Landbrug og Fødevarer, Seges og Vkst (Gefion) vedr. pesticider i prioriterede indsatsoplande. Notat mener vi har samme besvarelsesindhold i forhold til de af Slagelse Kommunens foreslåede indsatsoplande vedr. indsats mod pesticid. Som det ses er notatet et svar på Rambølls notat om indsats mod pesticider i Lejre Kommune. Notatet skal betragtes som en del af bemærkningerne til den foreslåede indsatsplan vedr. pesticid. Notatet fremsendes med godkendelse fra Vkst og efter aftale med Vkst.

Vi regner med at næværende bemærkninger fremsendes til den politiske behandling i Byrådet.

Kvitter venligst for rettidig fremsendelse.

Med venlig hilsen
Claus S. Madsen
Ejendomsretten.dk
tlf. 21 30 41 93

Til.

Slagelse Kommune

bbtho@slagelse.dk, Brian Badike Thomsen

Bemærkninger til ændring af indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Slagelse Kommune udsendt 8. november 2024. Vedr. Hashøj Vandforsyning Vest I/S

Nærværende bemærkninger afgives på vegne af John Reese Jensen, Koldekildevej 3, Skørpinge, 42 Slagelse.

Vi har følgende bemærkninger til forslaget til ændring af indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Slagelse Kommune, Hashøj Vandforsyning Vest I/S.

Fund af Nitrat og pesticid i grundvandet.

Der er ikke fundet nitrat og pesticid i borerne som forsyner Hashøj Vandforsyning på John Reese Jensens ejendom.

Der har været brugt pesticid i de sidste 70 år på landbrugsarealerne og faktisk også før såkaldte grundvandstruende pesticid, midler der i dag er forbudte af samme grund. Nye pesticider er i dag ikke grundvandstruende. At der ikke er fund af pesticider i borerne må være et tegn på en god grundvandsbeskyttelse mod pesticid.

Der har så længe, der har været dyrket landbrug på arealerne i indvindingsoplandet, været brugt kvælstof til afgrøderne og dermed også været brugt nitrat og det gælder i flere hundrede år tilbage. Dagsdato er håndteringen af gødning med kvælstof forbedret med en højere udnyttelse af kvælstoffet til fødevarerne, der dyrkes på arealet. Der er derfor nu en mindre rest til udvaskning af nitrat. Da der dagsdato ikke er fundet nitrat i grundvandet, er der åbenbart heller ikke grund til indsats mod nitrat i drikkevandet.

Indsats mod pesticid og nitrat skal være begrundet specifikt faglig, med en risikovurdering for det enkelte område. Der er ikke lighedstegn mellem pesticidrisiko og nitratarisiko, måske snare tværtimod. Skal der laves en indsats mod nitrat eller pesticid, skal det særligt begrundes for hver enkelt område for indsats.

Konsekvenser for John Reese Jensens ejendom.

Slagelse Kommune vurderer åbenbart en stor risiko for grundvandet med både nitrat og pesticid på John Reese Jensens ejendom. Da vi mener at de pågældende borer er af mindre betydning for drikkevandsforsyningen i Slagelse Kommune. Derfor kunne indsatsen være, at lukke borerne og skaffe drikkevand fra områder med bedre grundvandsbeskyttelse i undergrunden. De nu foreslåede indsats er ødelæggende for John Reese Jensens ejendom som landbrugsproduktionsejendom. Den foreslåede indsats vil have store erstatningsmæssige konsekvenser for vandværket og brugerne af drikkevandet.

Et påbud skal være begrundet og leve op til princippet om proportionalitet.

Et påbud kan kun gives med en begrundet nødvendighed for at sikre kvaliteten af drikkevandet. I dette tilfælde mener vi, at Slagelse Kommune ønsker at tage jord ud af dyrkning uden specifik og særlig begrundelse. Man ønsker at lave indsats ud fra en overfortolkning af forsigtighedsprincippet.

Vi mener ikke der vil være proportionalitet i indgrebet med de foreslåede indsatser i indsatsplanen. Vi mener ikke de foreslåede indsatser lever op til princippet om nødvendighed i forhold til et eventuelt påbud fra Slagelse Kommunes side.

Brug af indsatsplan som redskab til indsats og ekstensivering af landbrugsjord.

Der er ikke mulighed for at klage til nogen klageinstans for lodsejer over en indsatsplan, som en kommune foreslår. En indsatsplan har ikke nogen retsvirkning overfor en lodsejer som udgangspunkt. Vi stiller spørgsmålstejn ved, om man kan indføre en påbudsvilje fra Slagelse Kommunes side i en indsatsplan. Vi mener, der først kan udtrykkes påbudsvilje, når den pågældende indsats i indsatsplanen viser sig begrundet og nødvendig. I den nu foreslåede indsatsplan er det samme indsats i flere områder uden særlig begrundelse.

Vi mener ikke Slagelse Kommune bare kan indskrive ubegrundede indsatser i en indsatsplan og her true med et, efter vores opfattelse, ikke nødvendigt påbud. Man forsøger på at skaffe sig lovhjemmel i Miljøbeskyttelseslovens §26a til at give de pågældende påbud.

BNBO-lovgivning og indsats.

Der henvises til BNBO-lovgivning i forslag til indsatsplan. Her må vi slå fast at BNBO-lovgivningen alene gælder indsats og påbud mod ikke brug af erhvervsmæssige pesticider. Derfor, skal der laves tilsvarende indsats mod andre stoffer i de prioriterede indsatsoplande, det må ske efter en tilsvarende lovgivning og med hermed følgende begrundede beregninger af indsatsens nødvendige omfang arealmæssigt.

Grundvandsparker.

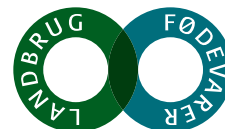
Ønsker Slagelse Kommune at lave såkaldte grundvandsparker, så må Slagelse Kommune købe jorden til fuld pris, specielt da denne indsatsplan ønsker at gøre arealerne fri for plantedyrkning til fødevareproduktion.

Klage over påbud.

Vi vil selvfølgelig straks klage til Klagenævnet, hvis der gives påbud som varslet i indsatsplanen. Klage vil tage udgangspunkt i de bemærkninger, vi her er fremkommet med.

Med venlig hilsen

Claus S. Madsen
Ejendomsretten.dk
Anemonevej 6
3650 Ølstykke
Tlf. 21 30 41 93

Kritikpunkter til Rambølls notat ”Områder med et særligt beskyttelsesbehov i forhold til pesticider”

Rambølls notat er udarbejdet for Lejre kommune for at besvare spørgsmålene:

- Er der et behov for ekstra beskyttelse for at sikre den fremtidige vandforsyning i Lejre Kommune?
- Hvordan beskyttes vandforsyningsinteresserne bedst, og hvilke kriterier skal ligge til grund for udpegning af områder med særligt beskyttelsesbehov?

Landbrug & Fødevarer, Landboforeningen Gefion og SEGES har en række kritikpunkter til notatet, som der bør tages højde for, før kommunen pålægger lodsejere restriktioner.

Forudsætninger for at beskytte områder, der vurderes at være særlige sårbare overfor pesticider

Rambøll angiver, at der i den statslige grundvandskortlægning i områder med lerjord kun er udpeget indsatsområder i forhold til nitrat, mens der i områder med sandjord også er udpeget indsatsområder i forhold sprøjtemidler. Denne forskel angiver Rambøll står i stærk kontrast til, at Miljøstyrelsen vurderer, at pesticidgodkendelsesordningen bedre dækker forholdene i områder med sandjord end i områder med lerjord. Der henvises til BNBO-vejledningen. Rambøll angiver, at det derfor er særdeles relevant at overveje at benytte Vandforsyningslovens § 13 a til at beskytte områder, der vurderes at være særligt sårbare i forhold til pesticider.

Miljøstyrelsen angiver i BNBO-vejledningen (Rambølls kilde), at Godkendelsesordningen for pesticider er blevet mere restriktiv med årene og vurderes, med forbehold for, at også faktorer som klimaforhold og detailgeologi har betydning, at repræsentere 85-95 % af arealet på moræneler og en højere procentdel på sand, men dækker ikke jorder – eller situationer – der er mere sårbare end VAP-markerne, herunder de sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder (SFI), forurening fra pesticidpunktkilder eller mere sårbare BNBO-områder.

Miljøstyrelsen angiver i kilden, at for områder, der ikke er dækket af godkendelsesordningen, skal der foretages en konkret vurdering af, hvorvidt der er en uacceptabel risiko for udvaskning af pesticider eller ej.

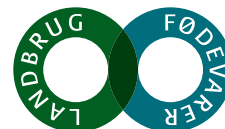
Hvis en kommune skal gøre brug af Vandforsyningslovens § 13 a til at beskytte områder, der vurderes at være særligt sårbare i forhold til pesticider, skal kommunen i den forbindelse foretage en konkret vurdering af om der er områder, der ikke er dækket af godkendelsesordningen og hvorvidt det medfører en uacceptabel risiko for udvaskning af pesticider eller ej. Denne væsentlige præcisering i kilden burde fremgå af Rambøll notatet.

Hvorfor anvender eller henviser Rambøll ikke til indsatsplan-vejledningen?

Kommunerne skal udarbejde indsatsplaner efter lov om vandforsyning § 13 og § 13 a og derfor har Miljøstyrelsen udarbejdet en vejledning¹ som primært henvender sig til kommuner, der skal udarbejde indsatsplaner. Vejledningen har derfor primært fokus på kommunernes arbejde.

Det kan derfor undre, hvorfor Rambøll anvender BNBO-vejledningen som kilde, til at anføre relevansen til at benytte Vandforsyningslovens § 13 a til at beskytte områder, der vurderes

¹ Vejledning om indsatsplaner, Vejledning nr. 27, februar 2018. <https://mst.dk/media/147463/vejledning-om-indsatsplaner.pdf>

at være særligt sårbare i forhold til pesticider, når Miljøstyrelsen for kommunerne har udarbejdet en specifik vejledning omhandlende Vandforsyningslovens § 13 a.

I forbindelse med målrettet grundvandsbeskyttelse fremgår det af indsatsplan-vejledningen, at staten jf. vandforsyningsloven udpeger indsatsområder, hvor kommunerne jf. vandforsyningslovens § 13 skal udarbejde indsatsplaner på baggrund af en nærmere kortlægning af arealanvendelse, forureningstrusler og naturlig beskyttelse af de pågældende vandressourcer. Kommunalbestyrelsen kan jf. vandforsyningslovens § 13 a vælge at supplere med indsatsplaner udenfor det udpegede indsatsområde, hvis kommunen vurderer, at indsatsområdet er utilstrækkeligt til at sikre kommunens vandforsyningsinteresse.

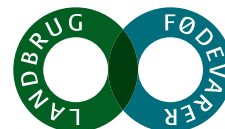
Ifølge vejledningen skal en indsatsplan efter § 13 a baseres på en nærmere kortlægning af arealanvendelse, forureningskilder og naturlig beskyttelse af de pågældende vandressourcer. Den, der udarbejder indsatsplanen, er ansvarlig for, at der sker den nævnte kortlægning og afholder selv udgifter dertil. Kortlægningen skal udføres på samme niveau som statens kortlægning af grundvandsressourcerne.

Fund af pesticider i borer

I Rambølls notat skrives der om de stigende fund af pesticider i grundvand. Der gøres dog ikke rede for, om der med 'fund' henvises til alle fund over detektionsgrænsen, eller om det er fund over kravværdien. Ser man på grundvandsovervågningen for hele Danmark, blev der i 2019 gjort fund af pesticider i 600 borer ud af 1034, men kun 234 af disse fund var over kravværdien. Her er det vigtigt at huske på, at kravværdien for pesticider er politisk fastsat til at være 0,1 mikrogram pr. liter, og at denne kravværdi intet har at gøre med en sundhedsbaseret grænseværdi. For langt de fleste pesticider og nedbrydningsprodukter er den sundhedsbaserede grænseværdi mange gange over kravværdien. Dette betyder, at selv hvis der er fund over kravværdien, så er det ikke ensbetydende med at der er en sundhedsmæssig risiko ved at drikke vandet.

Ud over at tydeliggøre om der er tale om fund over kravværdien burde Rambøll også have oplyst hvor mange af fundene, der skyldes pesticider, som er godkendt i dag. Rambøll skriver godt nok, at hovedparten skyldes stoffer, der er forbudt i dag, men de oplyser ikke hvor mange af fundene i Lejre, der skyldes forbudte pesticider. Dette er ellers en vigtig oplysning, da fund af forbudte stoffer ifølge vejledningen, ikke alene må lægges til grund for restriktioner i pesticidanvendelsen. I indsatsplanvejledningen er det specificeret, at en indsats ifølge lovens §13a bla. kan være relevant, hvis der er fund af i dag godkendte pesticider.

Rambøll skriver i notatet, at der godt kan være problemer med udvaskning af godkendte pesticider, og at grunden til at de ikke optræder i grundvandet er, at de ikke er nået derned endnu. En måde, at undersøge om dette virkelig skulle være tilfældet, er at lave monitoringsboringer hvor man kan måle for de godkendte pesticider i grundvand, der er tættere på jordoverfladen, og se om der overhovedet er et problem før man skrider ind med forbud mod anvendelse af pesticider på store arealer. Dette vil være helt i tråd med proportionalitetsprincippet, som man ifølge vejledningen skal følge. Proportionalitetsprincippet er et grundlæggende princip for indsatsplanerne, som siger, at de valgte indsatser ikke må være mere indgribende, end formålet med indsatsen tilsiger (proportionalitetsprincippet, se afsnit 3.7, 4.2.1 og 6.4.2 i vejledningen). Det betyder, at indsatsen både skal være nødvendig for at opnå formålet og forholdsmæssig, hvilket betyder, at formålet ikke skal kunne nås med mindre indgribende midler.

General grundvandsbeskyttelse

Grundvandet i Danmark beskyttes gennem en generel og en målrettet regulering mod forurening med pesticider, hvilket Rambøll også beskriver i deres notat. Den generelle regulering omfatter bl.a. pesticidgodkendelsesordningen, som er omtalt i notatet, men for denne type af notat ville det også være relevant at oplyse om Vaskepladsbekendtgørelsen. Vaskepladsbekendtgørelsen skal sikre, at pesticider under påfyldning, udbringning og rengøring af sprøjteudstyr ikke giver anledning til punktkilder. En anden relevant oplysning er at krav om sprøjtecertifikat og løbende opfølgingskurser skal sikre, at de professionelle brugere anvender midlerne korrekt. Endelig er der et generelt krav om 25 meters afstandskrav til almene vandforsyningsboringer.

Det er helt tydeligt, at Rambøll ikke har den store indsigt i Miljøstyrelsens godkendelsesordning for pesticider, og den store beskyttelse af grundvandet som den medfører.

Læser man Rambølls notat får man opfattelsen, at grundvandet kun er beskyttet mod udvaskning af pesticider hvis pesticiderne har været testet i VAP. Dette er ikke korrekt.

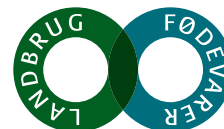
VAP er en forkortelse for Varslingssystem for udvaskning af Pesticider. I VAP testes om godkendte pesticider kan udvaskes til grundvandet. Før pesticiderne overhovedet når til at skulle testes i VAP har de været igennem en lang og grundig videnskabelig vurdering både i EU og i Danmark, hvor der indgår laboratoriedata, feltdata, grundvandsmodeller og monitoringsdata. I Danmark har man en særlig restriktiv tilgang til grundvandsmodellerne. Kort fortalt vurderer grundvandsmodellerne om kravværdien på 0,1 mikrogram pr. liter overholdes i 1 meters dybde. Kun pesticider, hvor selve aktivstoffet og alle nedbrydningsprodukter, ikke forårsager uacceptabel udvaskning kan godkendes. Når kravværdien er overholdt i 1 meters dybde, er det dybere grundvand, hvor vores drikkevand indvindes fra, også beskyttet.

Internationale evalueringer af den danske grundvandsbeskyttelse har i 2015 og i 2021² konkluderet at den danske grundvandsbeskyttelse er meget konservativ sammenlignet med resten af Europa. Derfor er der færre godkendte pesticider i Danmark sammenlignet med resten af Europa.

Ud over de meget skrappe grundvandsmodeller, som alle pesticider skal igennem inden de kan godkendes, tester man i Danmark også en del pesticider i VAP. I VAP undersøges udvaskningen på fem marker fordelt over hele Danmark. Kun godkendte pesticider kan testes i VAP, og pesticiderne testes altid i den maksimalt tilladte dosering. VAP drives af Miljøstyrelsen, GEUS (De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland) og Århus Universitet og har eksisteret i over 20 år. VAP monitorer udvaskning til det helt unge grundvand i 1,5 – 4,5 meters dybde, hvor det tager pesticiderne ganske få år at udvaske til. Når kravværdien er overholdt i VAP i 1,5 – 4,5 meters dybde så vil den også være overholdt i dybere grundvand.

² International evaluering af den danske grundvandsbeskyttelse fra 2021:
[Rapport - Internationale eksperter har gennemgået sprøjtemiddelområdet \(mim.dk\)](https://mim.dk/Rapport-Internationale-eksperter-har-gennemgaaet-spraemiddelomraadet)

International evaluering af den danske grundvandsbeskyttelse fra 2015:
<https://mst.dk/media/133643/review-of-the-danish-risk-assessment-methodology-regarding-leaching-to-groundwater.pdf>

I 2016 blev resultater fra grundvandsmodellerne sammenlignet med resultater fra VAP³ for at se om modelresultaterne stemmer overens med virkeligheden. Denne sammenligning bekræftede, at modellerne er meget konservative og sikrer vores grundvand mod forurening med pesticider. Så selvom et pesticid ikke har været testet i VAP kan man være tryk ved at det ikke udgør en risiko for grundvandet.

Transporttid fra terræn til indvindingsboring

I notatet argumenterer Rambøll for at pålægge restriktioner på arealer med transporttid til borerne på 50 år. Dette bygger på HOFOR's anbefalinger om at sætte en grænse som svarer til de gældende indvindingstilladelser, som netop gives for 50 år. Der er ingen faglig begrundelse for at fastsætte en afgrænsning svarende til indvindingstilladelsen.

Ud over beskyttelsen af grundvandet med de konservative modeller og VAP, så har Danmark som det eneste land i EU et krav om at pesticider, der er længe om at blive nedbrudt i jorden, ikke kan godkendes. Helt konkret betyder det, at pesticider med en halveringstid på over 180 dage ikke kan godkendes. Kravet gælder både selve pesticidet og nedbrydningsprodukterne. Dette krav sikrer dermed, at der ikke bliver anvendt pesticider i Danmark som vil være til stede i miljøet i lang tid. Når pesticider, der i dag er godkendt i Danmark, opfylder persistenskravet betyder det, at deres DT₉₀ er 598 dage. Det vil sige, at på under 2 år er 90% af pesticidet og nedbrydningsprodukter nedbrudt. Det perspektiverer, at forslaget om at beskytte oplande med 50 års transporttid, er meget, meget restriktivt.

For at opnå en bedre faglig understøttet restriktionsgrænse på baggrund af vandets transporttid, er det i stedet grundvandets alder i den enkelte boring der bør vægtes, fremfor myndighedsbestemte tidsbegrænsede tilladelser. Ved at undersøge grundvandets alder i boringen, afvejes den faktiske transporttid fra terræn til boring i det enkelte område.

Lertykkelse

I notatet lægger Rambøll op til at restriktioner kan lempes ved en lertykkelse på 30 m. Set i lyset af Miljøstyrelsens klassificering af lertykkelser ifm. nitratbeskyttelse, er dette meget restriktivt, idet Miljøstyrelsen vurderer at grundvandet ved et lerlag på >15 m har en lille sårbarhed⁴.

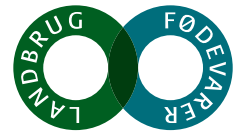
Derudover er lertykkelse i forhold til pesticider ikke så relevant som for nitrat, da godkendelsesordningen sikrer, at plantebeskyttelsesmidler ikke udvaskes i en koncentration over grænseværdien under rodzonen – det der er afgørende er, om de såkaldte sårbare områder adskiller sig fra de jordtyper der indgår i godkendelsesordningen. Kommunen skal derfor foretage en konkret vurdering af, om der er områder, der ikke er dækket af godkendelsesordningen, og hvorvidt det medfører en uacceptabel risiko for udvaskning af pesticider eller ej.

Jævnfør indsatsplanvejledningen skal kommunen i sin vurdering som udgangspunkt ikke inddrage den naturlige beskyttelse af vandressourcen, da dette har indgået i vurderingsgrundlaget for udpegning af indsatsområderne under den statslige grundvandskortlægning.

Statens vurderingsgrundlag baserer sig på jordens geologiske sammensætning ned til 1

³ Sammenligning af grundvandsmodellerne og data fra VAP: <https://mst.dk/media/93833/comparison-of-regulatory-modelling-final-report.pdf>

⁴ Nitratsårbarhed og afgrænsning af NFI og IO, 2014: https://naturstyrelsen.dk/media/164691/nitratsaarbarhed_maj2014.pdf

meters dybde og inddrager således ikke eventuelle dybereliggende beskyttende lerlag, da der fortsat ikke er tilstrækkelig viden til at kunne vurdere lerlags beskyttende egenskaber over for udvaskning af plantebeskyttelsesmidler til grundvandet. Statens vurdering ved udpegning af sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder har imidlertid ikke kunnet tage hensyn til situationer, hvor øverste jordlag er ændret eller fjernet på et afgrænset areal. Kommunen forventes derfor, hvor det er relevant, at lade dette aspekt indgå i sin vurdering af forureningstruslen inden for et indsatsområde.

Det er efter lovgivningen et krav, at en indsatsplan indeholder en detaljeret opgørelse over behovet for beskyttelse, jf. indsatsplanbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 5. For så vidt angår plantebeskyttelsesmidler, er det ikke muligt, som for nitrat, at opgøre udvaskningen til grundvandet. Derfor forventes kravet for så vidt angår plantebeskyttelsesmidler opfyldt ved, at en kommune ved en konkret vurdering forholder sig til nuværende og mulig fremtidig arealanvendelse og anvendelsen af plantebeskyttelsesmidler.

Det er ved denne vurdering særlig relevant at inddrage flg. forhold:

- Aktuelle anvendelser af plantebeskyttelsesmidler, f.eks. jordbrug, golfbaner og private områder.
- Monitoringsresultater, herunder fund af godkendte plantebeskyttelsesmidler i grundvandet.
- Lokal viden om jordbundsforhold.

(Ovenstående er uddrag fra indsatsplan-vejledningen)

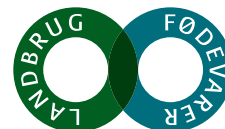
Hvilket fagligt belæg der ligger til grund for selve intervalinddelingen af akkumuleret ler over indvindingsmagasinet fremgår ikke af Rambølls notat. Rambøll skylder derfor grundlæggende at forklare, hvordan selve intervalinddelingen af akkumuleret ler over indvindingsmagasinet er fremkommet og relevant i forhold til en udvaskningsrisiko for pesticider.

Opsummering

Rambøll konkluderer, at der er et behov for ekstra beskyttelse mod pesticider i delområder i Lejre Kommune. Som en følge af konklusionen opstilles en række kriterier som skal ligge til grund for udpegning af områder med særligt beskyttelsesbehov i forhold til landbrugets anvendelse af pesticider.

Der er væsentlige mangler i forhold de forudsætninger Rambøll ligger til grund for deres konklusion, da Rambøll ikke forholder sig konkret til statens godkendelsesordning for pesticider. Som en følge heraf opstår der ligeledes væsentlige mangler i Rambølls opstilling af kriterier som skal ligge til grund for udpegning af områder med særligt beskyttelsesbehov. Den overordnede konklusion kan opsummeres til, at Rambøll ikke har den store indsigt i Miljøstyrelsens godkendelsesordning for pesticider, og den store beskyttelse af grundvandet som den medfører. De væsentligste mangler i Rambølls notat kan opsummeres til følgende punkter:

- Det fremgår ikke af Rambølls notat, at hvis en kommune skal gøre brug af Vandforsyningslovens § 13 a til at beskytte områder, der vurderes at være særligt sårbare i forhold til pesticider, skal kommunen i den forbindelse foretage en konkret vurdering af om der er områder, der ikke er dækket af godkendelsesordningen og hvorvidt det medfører en uacceptabel risiko for udvaskning af pesticider eller ej.

- Hvorfor anvender Rambøll BNBO-vejledningen som kilde, til at anføre relevansen til at benytte Vandforsyningslovens § 13 a til at beskytte områder, der vurderes at være særligt sårbare i forhold til pesticider, når Miljøstyrelsen for kommunerne har udarbejdet en specifik vejledning omhandlende Vandforsyningslovens § 13 a?
Af vejledningen fremgår bl.a. at en indsatsplan efter § 13 a skal baseres på en nærmere kortlægning af arealanvendelse, forureningskilder og naturlig beskyttelse af de pågældende vandressourcer. Den, der udarbejder indsatsplanen, er ansvarlig for, at der sker den nævnte kortlægning og afholder selv udgifter dertil. Kortlægningen skal udføres på samme niveau som statens kortlægning af grundvandsressourcerne – hvilket burde fremgå af Rambølls notat.
- I Rambølls notat gøres der ikke rede for, om der med 'fund' af pesticider henvises til alle fund over detektionsgrænsen, eller om det er fund over kravværdien. I Danmark accepteres fund af pesticider men ikke over kravværdien. Kravværdien for pesticider er politisk fastsat og kravværdien har intet at gøre med en sundhedsbaseret grænseværdi.
- Rambøll burde oplyse i notatet, hvor mange af fundene der skyldes pesticider, som er godkendt i dag. Dette er en væsentlig oplysning, da fund af forbudte stoffer ifølge Miljøstyrelsens vejledning, ikke alene må lægges til grund for restriktioner i pesticidanvendelsen.
- Læser man Rambølls notat får man opfattelsen, at grundvandet kun er beskyttet mod udvaskning af pesticider hvis pesticiderne har været testet i VAP. Dette er ikke korrekt.
- Ud over de meget skrappe grundvandsmodelleringer, som alle pesticider skal igennem inden de kan godkendes, tester man i Danmark også en del pesticider i VAP.
- I 2016 blev resultater fra grundvandsmodellerne sammenlignet med resultater fra VAP for at se om modelresultaterne stemmer overens med virkeligheden. Denne sammenligning bekræftede, at modellerne er meget konservative og sikrer vores grundvand mod forurening med pesticider.
- Danmark har som det eneste land i EU et krav om at pesticider, der er længe om at blive nedbrudt i jorden, ikke kan godkendes. Helt konkret betyder det, at pesticider med en halveringstid på over 180 dage ikke kan godkendes. Kravet gælder både selve pesticidet og nedbrydningsprodukterne. I forhold til pesticider og krav om nedbrydning har Rambøll ingen faglig begrundelse for at fastsætte en afgrænsning af sårbare områder svarende til indvindings-tilladelsen på f.eks. 50 år.
- Lertykkelse i forhold til pesticider er ikke så relevant som for nitrat, da godkendelsesordningen sikrer, at plantebeskyttelsesmidler ikke udvaskes i en koncentration over grænseværdien under rodzonen.
- Det fremgår ikke af Rambølls notat, hvilket fagligt belæg der ligger til grund for selve intervalinddelingen af akkumuleret ler over indvindingsmagasinet. Rambøll skylder derfor grundlæggende at forklare, hvordan selve intervalinddelingen af akkumuleret ler over indvindingsmagasinet er fremkommet og relevant i forhold til en udvaskningsrisiko for pesticider.

Resume af kritikpunkter til Rambølls notat ”Områder med et særligt beskyttelsesbehov i forhold til pesticider”

Rambølls notat er udarbejdet for Lejre kommune for at besvare spørgsmålene:

- Er der et behov for ekstra beskyttelse for at sikre den fremtidige vandforsyning i Lejre Kommune?
- Hvordan beskyttes vandforsyningsinteresserne bedst, og hvilke kriterier skal ligge til grund for udpegning af områder med særligt beskyttelsesbehov?

Landbrug & Fødevarer, SEGES og Landboforeningen Gefion har en række kritikpunkter til notatet, som der bør tages højde for, før kommunen pålægger lodsejere restriktioner.

Resume af SEGES, Landbrug & Fødevarers og Landboforeningen Gefions kritikpunkter af Rambølls notat:

Rambøll konkluderer, at der er et behov for ekstra beskyttelse mod pesticider i delområder i Lejre Kommune. På baggrund af konklusionen opstiller Rambøll en række kriterier, som skal ligge til grund for udpegning af områder med særligt beskyttelsesbehov i forhold til landbrugets anvendelse af pesticider.

Der er væsentlige mangler i de forudsætninger Rambøll ligger til grund for deres konklusion, da Rambøll ikke forholder sig konkret til statens godkendelsesordning for pesticider. Det resulterer i væsentlige mangler i Rambølls opstilling af de kriterier, som skal ligge til grund for udpegning af områder med særligt beskyttelsesbehov. Rambølls manglende viden om godkendelsessystemet resulterer i fejlbehæftede konklusioner:

De væsentligste mangler i Rambølls notat er følgende:

- Det fremgår ikke af Rambølls notat, at hvis en kommune skal gøre brug af Vandforsyningslovens § 13 a til at beskytte områder, der vurderes at være særligt sårbare i forhold til pesticider, skal kommunen i den forbindelse foretage en konkret vurdering af, om der er områder, der ikke er beskyttet via Miljøstyrelsens godkendelsesordningen og hvorvidt det medfører en uacceptabel risiko for udvaskning af pesticider eller ej.
- Rambøll anvender BNBO-vejledningen som kilde og argument for at bruge Vandforsyningslovens § 13 a til at beskytte områder, der vurderes at være særligt sårbare i forhold til pesticider. Det er misvisende og forkert idet Miljøstyrelsen har udarbejdet en specifik vejledning til kommunerne, der omhandler Vandforsyningslovens § 13 a.

Af vejledningen fremgår bl.a. at en indsatsplan efter § 13 a skal baseres på en nærmere kortlægning af arealanvendelse, forureningskilder og naturlig beskyttelse af de pågældende vandressourcer. Den, der udarbejder indsatsplanen, er ansvarlig for, at der sker den nævnte kortlægning og afholder selv udgifter dertil. Kortlægningen skal udføres på samme niveau som statens kortlægning af grundvandsressourcerne. Det burde fremgå af Rambølls notat.

- Rambølls præciserer ikke, om der med 'fund' af pesticider henvises til alle fund over detektionsgrænsen, eller om det er fund over kravværdien. Der er en væsentlig forskel. I Danmark accepteres fund af pesticider, men ikke over kravværdien. Kravværdien for pesticider er politisk fastsat og kravværdien har intet at gøre med en sundhedsbaseret grænseværdi.
- Rambøll burde oplyse i notatet, hvor mange af fundene, der skyldes pesticider, som er godkendt i dag. Det er en væsentlig oplysning, da fund af forbudte stoffer ifølge Miljøstyrelsens vejledning, ikke alene må lægges til grund for restriktioner i pesticidanvendelsen.
- Læser man Rambølls notat får man opfattelsen, at grundvandet kun er beskyttet mod udvaskning af pesticider, hvis pesticiderne har været testet i VAP (Varslingssystem for udvaskning af pesticider til grundvand), som er baseret på overvågning via testboringer. Det er ikke korrekt.
- Ud over de meget skrappe grundvandsmodeller, som alle pesticider skal igennem inden de kan godkendes, tester man i Danmark også en del pesticider i VAP. I 2016 blev resultater fra grundvandsmodellerne sammenlignet med resultater fra VAP for at se om modelresultaterne stemmer overens med virkeligheden. Den sammenligning bekræftede, at modellerne er meget konservative og sikrer vores grundvand mod forurening med pesticider.
- Danmark har som det eneste land i EU et krav om, at pesticider, der er længe om at blive nedbrudt i jorden, ikke kan godkendes. Det betyder, at pesticider med en halveringstid på over 180 dage ikke kan godkendes. Kravet gælder både selve pesticidet og nedbrydningsprodukterne. I forhold til pesticider og krav om nedbrydning har Rambøll ingen faglig begrundelse for at fastsætte en afgrænsning af sårbare områder svarende til indvindings-tilladelsen på f.eks. 50 år.
- Lertykkelse i forhold til pesticider er ikke så relevant som for nitrat, da godkendelsesordningen sikrer, at plantebeskyttelsesmidler ikke udvaskes i en koncentration over grænseværdien under rodzonen.
- Rambøll sætter tykkelse af lerlaget ind som et kriterie, men der mangler faglig begrundelse for, hvorfor der er valgt den pågældende inddeling af lerlagets tykkelse. Rambøll skylder også at forklare, hvordan den pågældende inddeling af lerlagets tykkelse er relevant i forhold til en udvaskningsrisiko for pesticider.

Konklusion

Rambøll mangler på væsentlige områder at argumentere fagligt for de anbefalinger de kommer med i notatet i forhold til en udvaskningsrisiko for pesticider.

Rambølls manglende viden om basale forhold vedr. Miljøstyrelsens godkendelsesprocedurer resulterer i fejlbehæftede konklusioner om pesticidesårbare områder.

Rambøll undlader væsentlige informationer som fx fundtype af pesticider og de økonomiske konsekvenser for kommunen af en yderligere nødvendig kortlægning.

Brian Badike Thomsen

Fra: Jens Ellegaard <je@minipigs.dk>
Sendt: 5. februar 2025 12:16
Til: Miljø Plan og Teknik
Emne: Høringssvar til Tillæg 2 til indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Slagelse kommune
Vedhæftede filer: Høringssvar Jens Ellegaard Prioriterede Indsatsområder feb 2025.pdf; Høringssvar til forslag til indsatsplan Jesper Hansen og Jens Ellegaard 7. feb 2021.pdf; Gefion og Sjællandske Familielandbrug - høringssvar til indsatsplan feb 2021.pdf

Til Slagelse Kommune, Center for Miljø, Plan og Teknik

Vedhæftet fremsendes høringssvar til Tillæg 2 til indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Slagelse kommune med høringsfrist i dag samt to bilag.

Bekræft venligst rettidig modtagelse.

Med venlig hilsen,

Gdr. Jens Ellegaard
Højstrupgård
Sorø Landevej 300
4261 Dalmose
Tlf: 29701540
E: JE@minipigs.dk

Slagelse Kommune
Center for Miljø, Plan og Teknik
Dahlsvej 3, 4220 Korsør
Sendt via e-mail til: teknik@slagelse.dk

Dalmose, den 5. februar 2025

Høringssvar til Tillæg 2 til indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Slagelse kommune

Slagelse kommune har i sit forslag til Tillæg 2 til indsatsplan et ønske om at kunne gennemføre grundvandsbeskyttelsesindsats i de prioriterede indsatsområder ved påbud.

Jeg ser ingen grund til at vedtage dette tillæg, da der ikke er behov for denne indsats.

Grundvandet er i forvejen beskyttet mod pesticider af Godkendelsesordningen for pesticider, som med VAP-marker sikrer, at de pesticider, som er godkendt siden slutningen af 1990'erne, og deres nedbrydningsprodukter ikke må kunne udvaskes fra rodzonen (ca. 0-1 meter under terræn).

Slagelse kommunes begrundelse for de prioriterede indsatsområder er tynde lerlag over grundvandsmagasinet og kort transporttid til grundvand. Men den begrundelse har ingen betydning, når moderne pesticider kun kan godkendes, hvis både pesticid og dets nedbrydningsprodukter bindes i rodzonen og har så kort nedbrydningstid, at hverken pesticid eller nedbrydningsprodukter forlader rodzonen. Dette er også bekræftet af Miljøstyrelsens massescreeningsundersøgelser, som er foretaget i både det helt unge terrænnære grundvand og i det dybere grundvand, for stort set alle pesticider godkendt siden slutningen af 1990'erne. Det man finder over kravværdien, er gamle pesticider, som ikke blev godkendt efter den metode, som har været gældende siden slutningen af 1990'erne. Ifølge Vejledning om indsatsplanlægning må fund af ikke godkendte pesticider ikke lægges til grund for, at de pågældende arealer er særligt følsomme overfor udvaskning af godkendte pesticider.

Her lidt om Miljøstyrelsens godkendelsesordning: *Vurderingen af risikoen for udvaskning til grundvandet bygger på modelberegninger, men alle tilgængelige monitoringsresultater og udvaskningsforsøg skal også indgå i vurderingen. I modellerne indgår data om pesticidets nedbrydning og binding i jord. Data om nedbrydningsprodukter indgår også. Disse data stammer fra laboratorieforsøg og ofte også feltforsøg. Forsøgene skal følge bestemte retningslinjer, så man er sikker på at få bestemt alle de nedbrydningsprodukter, der dannes, samt at man får bestemt nedbrydningstiden og bindingen korrekt. Selvom modellerne omtales som grundvandsmodeller, så*

beregner de faktisk ikke udvaskningen til selve grundvandet. De beregner den årlige gennemsnitskoncentration i det jordvand der er i 1 meters dybde. Er kravværdien på 0,1 mikrogram pr. liter overholdt i 1 meters dybde, så er den også overholdt i grundvandet, som er i større dybde.

Udvaskning af nitrat fra husdyr- og handelsgødning er faldet væsentligt siden 1980'erne, hvor der kom krav til bedre gødningsudnyttelse. Bedre udnyttelse af den tildelte gødning, begrænsende gødningsnormer, sædskifte med fokus på højt udbytte og brug af efterafgrøder sikrer også, at udvaskning af nitrat er minimal, hvilket målinger bekræfter. De tynde lerlag over grundvandsmagasiner og kort transporttid til grundvand er altså heller ikke af betydning for nitratudvaskning, når der populært sagt bliver "spist op" af kvælstof efter hver dyrkningssæson.

Der findes altså allerede tilstrækkelige tiltag for beskyttelse af grundvand i de prioriterede indsatsområder. Yderligere tiltag er ikke fagligt begrundet, og de må derfor ikke iværksættes, da de unødigt lægger beslag på kommunens og vandforsyningens ressourcer samt påfører lodsejere unødvendige byrder jf. proportionalitetsprincippet:

De valgte indsatser må ikke være mere indgribende, end formålet med indsatsen tilsiger. Indsatsen skal både være nødvendig for at opnå formålet og forholdsmæssig, hvilket betyder, at formålet ikke skal kunne nås med mindre indgribende midler.

Som anført ovenfor, så er de nævnte indsatser i udkast til indsatsplan langt mere indgribende end formålet med indsatsen tilsiger.

En øget overvågning af det yngre grundvand kunne være et alternativt løsningsforslag.

Der er i Tillæg 2 eller i indsatsplanen ikke udarbejdet et tilstrækkeligt grundlag for, at indsatsen kan gennemføres ved udstedelse af påbud.

Jeg står gerne til rådighed for uddybninger eller øvrige oplysninger og henviser i øvrigt til mit og Jesper Hansens fælles høringssvar af 7. februar 2021 og Sjællandske Familielandbrugs og Gefions fælles høringssvar af 5. februar 2021 til Forslag til Indsatsplan i Slagelse kommune, som begge i store træk fortsat er aktuelle (vedhæftet).

Med venlig hilsen,

Gdr. Jens Ellegaard, cand agro

Sorø Landevej 300

4261 Dalmose

JE@minipigs.dk

Slagelse Kommune
Center for Miljø, Plan og Teknik
Dahlsvej 3, 4220 Korsør
Sendt via e-mail til: teknik@slagelse.dk

Dalmose, den 7. februar 2021

Høringssvar til Forslag til Indsatsplan i Slagelse kommune

Indledning:

Slagelse kommune har i sit forslag til indsatsplan et ønske om yderligere beskyttelse af drikkevand i områder udenfor de statsligt udpegede BNBO områder.

Vi kan kun tilslutte os, at det vand der pumpes op fra drikkevandsboringer, skal være rent, så det uden problemer kan benyttes til drikkevand. Samtidig er vi nødt til at acceptere menneskelig aktivitet, herunder landbrugsproduktion, der sker under forsvarlig godkendelse, overvågning og anvendelse af eksempelvis hjælpestoffer til landbruget. Landbrugsproduktion og rent drikkevand kan nemlig godt forenes.

Derfor er det vigtigt, at de metoder, som Slagelse kommune ønsker at benytte for at beskytte drikkevandet, er fagligt velfunderede og proportionale med formålet. De skal tage udgangspunkt i de nugældende regler og praksis og de deraf følgende resultater. Det mener vi desværre ikke er tilfældet for de prioriterede indsatsområder i forslag til indsatsplan. Der tages i højere grad udgangspunkt i gamle og utilstrækkelige myndighedsprocedurer og de uheldige resultater det medførte. Det vil vi gerne forklare nærmere nedenfor og komme med alternative løsningsforslag til sidst i dette høringssvar.

Afgrænsning af Prioriterede indsatsområder:

De prioriterede indsatsområder er bl.a. udpeget på baggrund af tyndere reducerede lerlag i dybden, som forvaltningen mener giver ringere beskyttelse mod nedsivning af nitrat og pesticider. Det er vi som udgangspunkt enige i. Men hvis nitrat og de pesticider, der må anvendes i dag, slet ikke når så dybt ned med de nugældende regler og praksis, så er tykkelsen på de reducerede lerlag uden betydning for, om der udvaskes nitrat eller pesticider til vores drikkevandsmagasiner. Det er netop det, som den nugældende godkendelsesordning for pesticider sikrer. Udnyttelsen af

kvælstof, gødningsnormer, sædskifte med fokus på højt udbytte, øgede udnyttelseskrav til husdyrgødning og brug af efterafgrøder sikrer også, at tyndere lerlag ikke er af betydning for udvaskning af nitrat.

Pesticider:

For at undgå, at pesticider udvaskes til grundvandet, skal pesticider opfylde kravene i den danske godkendelsesordning, som er den strengeste i EU. Laboratorie- og feltforsøg skal **altid** (i modsætning til hvad forvaltningen skriver i udkast til indsatsplan på s. 66) gennemføres for at sikre, at pesticider ikke er giftige, og at de ikke kan udvaskes. Godkendelsen skal også se på, hvad man finder af pesticider og nedbrydningsprodukter allerede i 1 meters dybde (det undlader forvaltningen at oplyse om på s. 66). Efter godkendelse monitoreres pesticider i varslingsprogrammet VAP, som i over 20 år har testet godkendte pesticider på 6 VAP marker fordelt i hele landet efter jordbunds- og vejrforhold. VAP systemet monitorerer, at selv ved maksimal dosering må pesticider eller nedbrydningsprodukter ikke kunne udvaskes over kravværdien til det øvre grundvand, som måles i 1,5-5 meters dybde. Når det på den måde sikres, at der ikke sker udvaskning over kravværdien til det øvre grundvand, så er det uden betydning, hvordan geologien derunder er, for pesticiderne må slet ikke kunne komme derned.

Den ene af disse 6 VAP marker er endda beliggende på en af Jens Ellegaards marker og relaterer derfor direkte til de lokale jordbunds- og vejrforhold.

Derudover analyseres der i de landsdækkende GRUMO borer og vandværkernes boringskontrol for pesticider.

Bare lige lidt om hvad kravværdi betyder. Det er en politisk fastsat grænse på 0,1 mikrogram/liter eller 0,0000001 g i 1 liter. Det svarer til, at 1 teskefuld sukker opløses i 50 gylletanke på 1000 kubikmeter. Kravværdien er sat ud fra den laveste koncentration, som man kunne måle, da reglerne blev udarbejdet. Den sundhedsmæssige grænseværdi for pesticider er i langt de fleste tilfælde 100 – 1000 gange højere.

Desværre konstateres der stadig fund af ikke længere godkendte pesticider i drikkevandsboringer. De pesticider stammer fra tiden før man indførte den stramme godkendelses- og monitoreringsprocedure.

Af udkast til indsatsplan s. 59 kan man læse, at der også findes godkendte pesticider i nogle borer. Grundig gennemgang af analysedata fra vandboringer i Slagelse kommune viser dog, at fundene stammer fra to brønde på Omø, hvor der findes rester af godkendte pesticider. Fund af både godkendte og ikke længere godkendte pesticider i ret høje koncentrationer indikerer, at det skyldes punktkildeforurening og ikke regelret brug af pesticider på markfladen. De fund bør derfor

ikke være retningsgivende for resten af landbrugsarealerne i Slagelse kommune. Og slet ikke, da Omø og Agersø vil få udarbejdet særskilt indsatsplan og dermed ikke er en del af det geografiske område for dette udkast til indsatsplan.

På samme side beskrives fund af Glyphosat og AMPA, men der er ingen kildehenvisning, og fund af glyphosat eller AMPA er heller ikke vist i indsatsplanens Bilag 7 s. 86-89, over fund gjort i Slagelse kommunes vandværker eller kildepladser. Det burde fremgå tydeligt, i hvilken type boring fundet er gjort, og om boringen er af en kvalitet, der sikrer mod nedsivning af overfladevand eller anden forurening.

For netop glyphosat nævner Miljøstyrelsen i "Den årlige rapport om test af udvaskning af pesticider til grundvand, Nov 2019", at man i VAP markerne har gjort 1 fund af glyphosat ud af 116 analyser, men det anses for en falsk positiv, da man ikke efterfølgende har kunnet påvise glyphosat i samme prøvested. I det hele taget gøres der meget få fund af glyphosat og AMPA i grundvand i både GRUMO og VAP.

Eksempelvis er der på VAP marken på Jens Ellegaards mark foretaget 451 analyser for glyphosat og AMPA og ikke en eneste gang har man kunnet måle koncentrationer over kravværdien

Videre på s. 59 skriver forvaltningen om andre fund af pesticider, som stadig anvendes.

Det ene er Bentazon. Bentazon har fået fortsat godkendelse, men med ændret anvendelse tilbage i 1995, som sikrer, at Bentazon efter den ændrede godkendelse ikke længere udvaskes til grundvandet. Bentazon er et af de mest testede stoffer i VAP, netop for at sikre, at det ikke udvaskes over kravværdien.

Det andet er Metalaxyl-M. Det er bare ikke korrekt, at Metalaxyl-M stadig er i anvendelse. Det blev forbudt i 2013, (<https://middeldatabasen.dk/product.asp?productID=72301>) og dette er tidligere påpeget overfor forvaltningen tilbage i maj 2020. Der er ikke gjort fund af Metalaxyl-M over kravværdien i drikkevandsboringer i Slagelse kommune. De fund, der er gjort af Metalaxyl-M over kravværdien, er fra et industrielt byområde.

Det er meget beklageligt, at forvaltningen fortsat giver udokumenterede og fejlagtige påstande i et beslutningsoplæg, som politikere skal kunne stole på.

Kortet på s. 60 viser fund af pesticider i Slagelse kommune. Det er glædeligt, at så få prikker er røde (fund over kravværdien) og at alle fund, på nær de to nævnte brønde på Omø og fund af Bentazon under kravværdien i Stignæs Vandindvinding og i Vemmelev-Forlev vandværk, omhandler fund af pesticider, som ikke længere er godkendt. Det viser igen, at den nuværende godkendelsesordning virker.

Hvis kortet derimod havde vist fund af godkendte midler over kravværdien, som reelt er det, der kan indgå i beslutningsgrundlaget for prioriterede indsatsområder, så havde der været to prikker på Omø og ellers et pletfrit kort over Slagelse kommune. Det burde være langt tydeligere for beslutningstagerne, om der er tale om fund af godkendte eller forbudte pesticider.

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning om indsatsplaner fra februar 2018 s. 30 fremgår det, at: *"Fund i grundvandet af plantebeskyttelsesmidler, der ikke længere er godkendt til anvendelse, kan ikke umiddelbart tages som dokumentation for, at der på de pågældende arealer er en særlig risiko for udvaskning af plantebeskyttelsesmidler til grundvandet. Kommunerne bør derfor ikke isoleret set bruge fund af disse stoffer i sin vurdering af behovet for beskyttelse i et indsatsområde."*

Det bør vække til eftertanke hos beslutningstagerne, at forvaltningen forsøger at begrunde pesticidforbud med fund af Bentazon på Omø, som ikke er en del af denne indsatsplans geografiske område.

For netop at sikre, at godkendte pesticider ikke ender i grundvandet foretog Slagelse kommune i 2017 en meget grundig analyse for 417 pesticider og nedbrydningsprodukter i kommunens drikkevandsboringer. Af alle disse analyser, hvor der både var godkendte og ikke længere godkendte pesticider og nedbrydningsprodukter, fandt man kun ét nedbrydningsprodukt fra et forbudt pesticid over kravværdien. Alle de øvrige var under kravværdien. Det var bestemt en succeshistorie.

Ligeledes gennemførte Miljøstyrelsen i 2019 den såkaldte Massescreening, hvor man i 263 boringer fordelt i hele landet undersøgte for 415 godkendte og ikke godkendte pesticider og deres nedbrydningsprodukter. Den ene af disse boringer er en GRUMO boring beliggende på Jens Ellegaards mark, og her kunne ingen af de 415 stoffer måles over kravværdien.

Konklusionen på hele undersøgelsen var, at der ikke blev fundet et eneste godkendt pesticid over kravværdien. Ingen af de 9 fundne stoffer over kravværdien (jf. opdatering fra Miljøstyrelsen 13/3-2020) er pesticider, som har gennemgået den nuværende godkendelsesprocedure med laboratorie- og feltforsøg og dernæst overvågning i VAP. Vandprøverne til massescreeningen blev udtaget i forskellige dybder fra 12-139 meters dybde, så man også fik et billede af tilstanden i det yngre og højereliggende grundvand og en tidlig advarsel, hvis noget uønsket var på vej ned. Men heller ikke i det yngre grundvand fandt man godkendte pesticider over kravværdien.

I øvrigt undrer det os, at afsnittet på s. 59 "Opdateret status for pesticidfund", ikke med et eneste ord nævner resultaterne fra Massescreeningen 2019. Det er den seneste undersøgelse af pesticidfund, og hvis man vil vise noget **opdateret**, som overskriften antyder, så bør den medtages.

Det er beklageligt, at forvaltningen ikke medtager den seneste viden på området i et beslutningsoplæg, som politikere bør forvente dækker al relevant information.

Når man i godkendelsesordningen for pesticider og i VAP systemet kræver, at

- der ikke må være risiko for, at pesticider eller deres nedbrydningsprodukter kan udvaskes over kravværdien i 1 meters dybde allerede efter **ét år**
- pesticider, som er lang tid om at blive nedbrudt i jord, slet ikke kan godkendes i Danmark
- der ikke må ske udvaskningen over kravværdien til det unge grundvand i 1,5 – 5 meters dybde over en 2-årig periode

og kommunens egen undersøgelse i 2017 og massescreeningen i 2019 viser, at pesticider eller deres nedbrydningsprodukter, som gennemgår den strenge godkendelsesprocedure, ikke kan findes over kravværdien, så er grænsen på 25 år, som foreslås i udkast til indsatsplan, en alt for høj sikkerhedsmargin, som er uden proportioner i fht. formålet, og som uden grund vil tage god landbrugsjord ud af produktion og påføre vandforbrugerne en masse unødige omkostninger, uden at det på nogen måde forbedrer grundvandet. Det er helt uden proportioner i fht. hvad der ellers accepteres i vores drikkevand af eksempelvis det kræftfremkaldende stof Arsen og anden kemi, som ikke er pesticider.

I februar eller marts 2021 offentliggøres den nyeste massescreening fra Miljøstyrelsen. De resultater bør også medtages i vurderingen af udkast til indsatsplan. Allerede nu er der dog kommet et foreløbigt resultat fra den kommende massescreening. Man har nemlig fundet stoffet TFA (trifluoreddikesyre) i 89% af de 247 borer, hvor der er analyseret prøver fra. Oprindelsen menes at være fluorerede kølemedier fra klimaanlæg, køleanlæg og varmepumper. TFA kan også dannes som et nedbrydningsprodukt fra pesticider. Den jævne udbredelse over hele landet og internationale erfaringer tyder ifølge Miljøstyrelsen dog på, at kilden til TFA fundene ikke er landbruget.

Den højeste koncentration af TFA var 2,4 mikrogram/liter, og i 97 procent af prøverne var koncentrationen på 1 mikrogram/liter eller derunder. Der er foreslået en grænseværdi for TFA i drikkevand på 10 mikrogram/liter – altså skal andre stoffer end landbrugets pesticider eller nedbrydningsprodukter accepteres med en grænseværdi, som er 100 gange så høj. Det er der sikkert gode grunde til, men det siger noget om, at kravværdien til landbrugets pesticider er sat meget meget lavt.

Der findes godkendelsesordninger for andre kemikalier, men pesticider anses for at være de kemikalier, der er mest velundersøgt, da der er meget høje krav til dokumentation og data. Det siger også noget om proportionerne.

I 2019 blev der rejst kritik af sprøjtemiddelområdet fra Rigsrevisionen. Det har ført til, at fejl og mangler i Miljøstyrelsen er blevet udbedret, og internationale eksperter har set på det danske godkendelsessystem.

Deres konklusion var bl.a., at Danmark har et unikt system for godkendelse af sprøjtemidler, hvor der modsat andre EU-lande testes for udvaskning af sprøjtemidler til grundvand i varslingssystemet VAP. Ligeledes har Danmark en meget forsigtig tilgang til godkendelse og overvågning af pesticider, der sikrer mod udvaskning. De konkluderer også, at de danske afgørelser om dispensationer træffes på et godt fagligt grundlag.

I udkast til indsatsplan ønskes der forbud mod opbevaring, håndtering og transport af pesticider i BNBO. Men der bliver ingen restriktioner på transport på offentlig vej. Der er ikke proportioner i dette forbud. En lastbil med 30 tons koncentreret kemi må gerne køre igennem svinget nord for Eggeslevmagle, der går lige gennem et BNBO, og hvor der ofte sker ulykker, men Jens Ellegaard må ikke køre med sin marksprøjte til noget forpagtet jord lige vest for Eggeslevmagle gennem et BNBO, selvom det foregår ad en flad lige markvej.

Nitrat

I de prioriterede indsatsområder har forvaltningen et mål om at begrænse dyrkningen, da man mener, at nitratudvaskningen herved vil blive reduceret væsentligt. Det må være under den forudsætning, at landbruget tilfører mere kvælstof end de dyrkede afgrøder optager. Tilbage i 2017 gjorde Jens Ellegaard overfor forvaltningen nøje rede for sit input af kvælstof (nitrat) og output af kerne, frø og halm. Tallene viste, at input var under normen, og output var over normen. Altså var bidraget til nitratudvaskning minimalt.

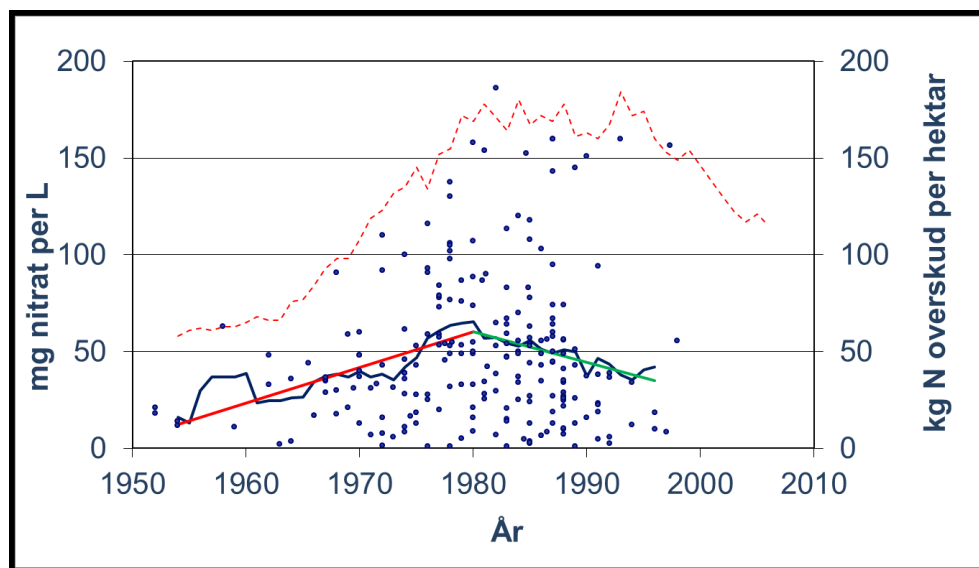
Disse oplysninger burde have været medtaget, når man specifikt nævner Nordre Kildeplads. Det skal også tilføjes, at flerårige græsfrøafgrøder, et varieret sædskifte og den meget omfattende brug af efterafgrøder, som udsås lige efter høst af hovedafgrøden, og optager den nitrat, som hovedafgrøden ikke har optaget, alle er medvirkende til minimal udvaskning af nitrat. Hvis det fortsat er Conterra modellen, som forvaltningen beregner nitratudvaskning med, så medregner den ikke effekten af bl.a. efterafgrøder, og den har tidligere vist beregninger, som kommer frem til en højere nitratudvaskning, end når man beregner på input og output samt efterafgrøders optagelse.

I Jesper Hansens økologiske landbrug anvendes cirka halv mængde kvælstof pr hektar i fht. konventionelt landbrug, men udbytterne er højere end halvt udbytte af, hvad man høster i konventionelt landbrug.

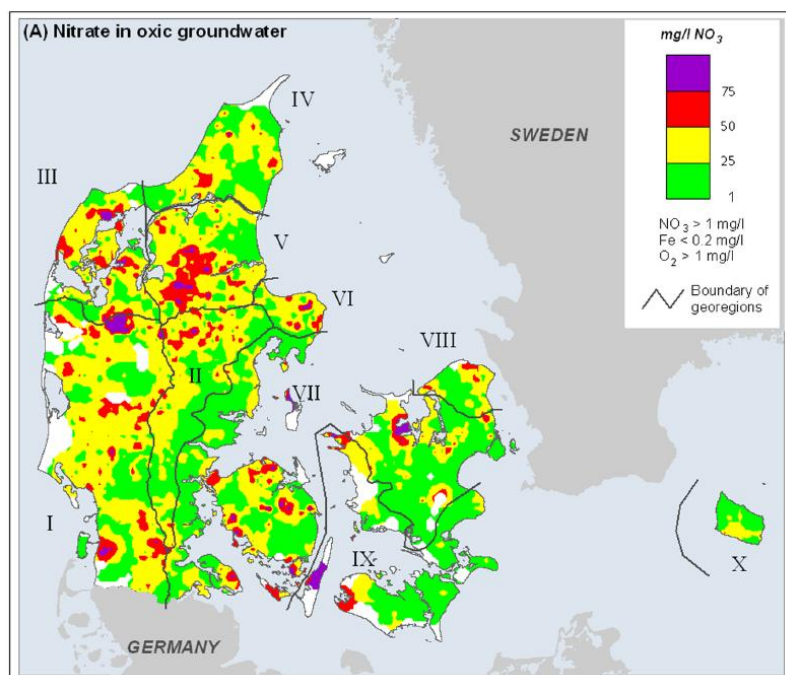
Samtidig foreslås området med kvælstofrestriktioner udvidet for Nordre Kildeplads, så det afgrænses til det 50 års grundvandsdannede opland indenfor BNBO og indsatsområdet omkring kildepladsen. Der er ingen faglig begrundelse for, hvorfor områdets afgrænsning skal være 50 års

nedsivningstid. Et så vidtgående forslag skal fagligt begrundes.

GEUS har i nedenstående figurer vist, at nitratindeholdet i den iltede zone nationalt er under 50 mg/liter i langt de fleste områder og at nitratindeholdet har været faldende siden 1980, hvor der kom restriktioner på brug af kvælstof. Figurerne viser data frem til 2011, og siden da er der benyttet langt flere efterafgrøder og udbytterne har også været stigende. Nitratudvaskningen har derfor også været faldende efter 2011, hvilket bekræftes af de mange drænvandsprøver, som landmænd har fået foretaget.

National udvikling i iltet grundvands nitratindehold, GEUS

Nitrat i iltet grundvand. Alle data i JUPITER, status 2011, GEUS

Andre forhold

Virksomhedsdrift i prioriteret indsatsområde

I udkast til indsatsplan er hele virksomheden Ellegaard Göttingen Minipigs A/S omfattet af det prioriterede indsatsområde. Virksomheden er verdens førende avler af Göttingen Minigrise til brug for udvikling og sikkerhedsafprøvning af nye mediciner og behandlingsmetoder til mennesker. Derudover udfører universiteter og medicinalvirksomheder fra hele verden dele af deres indledende forskning og udvikling i virksomhedens egen forskningsenhed.

Ellegaard Göttingen Minipigs A/S har et stort potentiale for fortsat udvikling og vækst med deraf følgende stigning i antallet af arbejdspladser ud over de nuværende ca. 45 medarbejdere.

I virksomheden benyttes forskellige former for kemi bl.a. rengørings-, desinfektions- og bedøvelsesmidler samt medicin.

Som ovenfor beskrevet finder vi, at udkast til indsatsplaner ønsker at forbyde pesticider og kvælstof i det prioriterede indsatsområde på et meget tyndt grundlag. Det skaber derfor en helt unødvendig usikkerhed omkring denne virksomheds muligheder for udvikling og vækst, at der på så tyndt et grundlag kan nedlægges forbud mod regelret virksomhed. Tre steder i udkast til indsatsplan (s. 15, 39 og 79) nævnes det, at kommunen vil kunne forbyde lovlige aktiviteter i BNBO og prioriterede indsatsområder. Hvis Slagelse kommune fastholder dette, så vil fremtidig udvikling og vækst af Ellegaard Göttingen Minipigs A/S komme til at foregå uden for Danmarks grænser. Virksomheden har etableret datterselskab i Kina og etablerer i løbet af 2021 datterselskab på et andet vigtigt marked. Derfor vil det være nærliggende at flytte mange af virksomhedens aktiviteter til de lokaliteter, hvis regulering af erhvervsvirksomheder i Slagelse kommune kommer til at foregå på baggrund af et så tyndt og usagligt grundlag. Erhvervsregulering skal være fagligt funderet, som viser, at politikerne har sat sig ind i tingene. Usaglig erhvervspolitik på baggrund af mavefornemmelser, følelser, fordrejet viden og statistik vil give stor usikkerhed for virksomheder, der ønsker at udvide eller etablere sig i Slagelse kommune.

Økologisk dyrkning i prioriteret indsatsområde

For Nordre Kildeplads gælder det, at ca. halvdelen af det udpegede prioriterede indsatsområde dyrkes økologisk af Jesper Hansen. Et påbud om pesticidfri dyrkning vil i praksis ikke være ensbetydende med ophør af økologi, selvom det betyder et bortfald af den økologiske arealstøtte plus det ekstra tilskud for nedsat kvælstoftilførsel. Et forbud mod anvendelse af kvælstof vil derimod - alt andet lige - gøre den nuværende økologiske drift umulig. Det kan i teorien lade sig gøre med en fortsat økologisk drift uden tilførsel af kvælstof, men formentlig på et meget ekstensivt

niveau – med deraf følgende krav om omfattende kompensation. Et påbud vil derfor på ingen måde gavne, da det vil medføre ophør af et i forvejen pesticidfrit landbrug.

Retssag mod lovligheden af BNBO og indsatsplaner

Slagelse Kommune skal være opmærksom på, at foreningen Bæredygtig Grundvandsbeskyttelse har stævnet Staten. Foreningens advokat, som er ekspert i EU ret, mener, at BNBO og indsatsplaners forbud mod regelret brug af pesticider strider mod Grundloven og EU-retten. Udfaldet af denne retssag kan have væsentlig betydning for kommunens udkast til indsatsplan.

LØSNINGSFORSLAG

En indsatsplan skal følge proportionalitetsprincippet: *De valgte indsatser må ikke være mere indgribende, end formålet med indsatsen tilsiger. Det følger af proportionalitetsprincippet, at indsatsen både skal være nødvendig for at opnå formålet og forholdsmæssig, hvilket betyder, at formålet ikke skal kunne nås med mindre indgribende midler.*

Som anført ovenfor, så er de nævnte indsatser i udkast til indsatsplan langt mere indgribende end formålet med indsatsen nødvendiggør. Indsatsen er unødvendig og rækker langt ud over, hvad der kan nås med mindre indgribende midler.

Formålet må være at sikre rent drikkevand på baggrund af den nuværende regelrette måde at anvende pesticider og kvælstof på. Man må ikke lægge fortidens mangelfulde myndighedsgodkendelser af pesticider til grund. Man skal se på den nuværende praksis og få mest mulig relevant viden til at træffe beslutninger ud fra.

Derfor vil Jens Ellegaard gerne tilbyde mulighed for at etablere en overvågningsboring på det mest sårbare område i Nordre kildeplads, som ligger på en af hans marker, hvor der er en beregnet nedsivningstid på under 10 år. Arealet har hidtil været dyrket med mange forskellige afgrøder, og der er anvendt mange forskellige pesticider. En overvågningsboring, hvor der kan udtages prøver i eksempelvis 10, 15, 20 og 30 meters dybde vil sammen med de to GRUMO boringer, som allerede findes i Nordre Kildeplads, og som ligeledes måler i forskellige dybder – 10, 12, 19, 30, 42 og 50 meters dybder, kunne give tidlige oplysninger om både nutidige pesticider (som nævnt på s. 38 i udkast til indsatsplan) og nitrat på vej ned mod grundvandet. Vi vil nemlig gerne vise, at vi tør stå på mål, for det vi skriver ved at få relevante analyseresultater frem.

Dette samt fortsatte drænprøver og anvendelse af nyeste viden fra Miljøstyrelsens arbejde med VAP og Massescreeninger vil kunne danne et godt fagligt grundlag for relevante og proportionale

beslutninger for sikring af grundvand i Nordre kildeplads. Lignende overvågning kan etableres i andre vigtige kildepladser, så man kan få en tidlig viden om det yngre grundvand. Herved sikres det dybereliggende grundvand på baggrund af rettidige indsatser.

Opsummering:

Pesticider, som er godkendt efter den gældende godkendelsesordning må ikke kunne måles over kravværdien til dybder over 1,5-5 meter. Geologien derunder er derfor uden betydning for udvaskning.

Tidligere mangelfuld myndighedsgodkendelse og deraf følgende fund af for længst forbudte pesticider kan ikke danne som grundlag for forbud mod pesticider godkendt efter den gældende godkendelsesordning.

Den danske godkendelsesordning og overvågning af pesticider roses af internationale eksperter og betegnes som konservativ i sin risikovurdering.

Slagelse kommunes egen undersøgelse og Miljøstyrelsens massescreening viser begge, at godkendte pesticider ikke kan måles over kravværdien

Udvaskning af kvælstof/nitrat kan ikke udelukkende beregnes af modeller. Praktisk viden om input og output samt målinger af drænvand er også nødvendige. Højt sulfat i drikkevandsboringer skyldes for hård oppumpning – en mere bæredygtig indvindingsstrategi kan hjælpe.

Erhvervsregulering skal foregå på et solidt fagligt grundlag. Ellers skaber det usikkerhed for virksomheder og vækst, der resulterer i, at arbejdspladser flytter ud af Slagelse kommune.

Forbud mod brug af pesticider i et økologisk såvel som i et konventionelt landbrug gavner hverken landmand, drikkevand eller forbrugeren, som skal betale en høj kompensation til ingen verdens nytte.

Retssagen mod Staten vil vise om BNBO og indsatsplaners forbud mod brug af godkendte pesticider i det hele taget er lovlig.

Sørg for at vælge en løsning, der bygger på den nyeste og relevante viden, og som kan suppleres med overvågningsboringer. Tag imod tilbuddet om en overvågningsboring på det følsomste område i Nordre kildeplads, der hurtigt giver svar på den ønskede problemstilling. På denne baggrund kan indsatsplanen komme til at bygge på et stærkt sagligt grundlag.

Et godt beslutningsgrundlag kræver troværdige fakta.

Vi står gerne til rådighed for uddybninger eller øvrige oplysninger.

Med venlig hilsen,

Gårdejer Jesper Hansen, cand agro
Sorø Landevej 304
4261 Dalmose
E-mail: jh@lclc.dk
Mobil: 5328 3839

Gårdejer Jens Ellegaard, cand agro
Bestyrelsesformand Ellegaard Göttingen Minipigs A/S
Sorø Landevej 300
4261 Dalmose
E-mail: je@minipigs.dk
Mobil: 2970 1540

Slagelse Kommune
Center for Miljø, Plan og Teknik
Dahlsvej 3
4220 Korsør
Sendt via e-mail til: teknik@slagelse.dk

Sorø d. 5. februar 2021

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefions fælles høringsvar vedr. Slagelse Kommunes forslag til indsatsplan

Indledning

Indledningsvis vil Gefion gerne takke Slagelse Kommune for inddragelse og samarbejdet i Grundvandsrådet. Efter vores opfattelse er der en saglig behandling af emner i Grundvandsrådet, som vi gerne vil anerkende og støtte op om.

Udenfor BNBO kan der kun iværksættes begrænsninger overfor en lovlig aktivitet, hvis det fagligt kan begrundes. Udpegninger af grundvandsdannende oplande er ikke i sig selv et argument for at begrænsninger i landbrugsdriften. Efter vores opfattelse er der ikke fremsat tilstrækkelige og nødvendige faglige argumenter for at begrænse pesticider eller kvælstof udenfor BNBO i Slagelse Kommune. Diskussionen omkring sikring af grundvandet i Slagelse er derfor af politisk karakter og tager afsæt i et forsigtighedsprincip.

Man kan ikke alene under henvisning til forsigtighedsprincippet vælge at forbyde pesticid- og kvælstofanvendelse. Følgende forudsætninger skal være opfyldt, før man må indføre restriktioner i arealanvendelsen, og at kommunen skal dokumentere, at en indsats er nødvendig, herunder:

- at indgrebet er egnet til at nå målet
- at målet ikke kan nås med mindre indgribende midler
- at ulemperne står i forhold til det forfulgte mål
- at ulemperne efter cost-benefit vurdering opvejes af fordelene

Hvor staten og EU udtømmende har reguleret, kan medlemsstaterne ikke på grundlag af forsigtighedsprincippet gå videre, medmindre det sker efter den såkaldte miljøgaranti, og der er hjemmel hertil. Det betyder bl.a., at man skal acceptere de grænseværdier, EU har fastsat for pesticider og nitrat. Man kan ikke operere med 0-tolerancer.

Når Slagelse Kommune politisk og ud fra et forsigtighedsprincip ønsker en ekstra sikring af grundvandet udenfor BNBO, må og skal princippet om frivillighed være en bærende søjle og forudsætning ved indgåelse af aftaler med berørte lodsejere. Det gælder om at have en bred værktøjskasse, hvor lodsejere har mulighed for at tilpasse virkemidlerne til hans eller hendes driftsforhold, når der skal findes løsninger.

Derfor støtter Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion en frivillig proces med løsninger på bedriftsniveau med jordbytte, opkøb af arealer, indgåelse af forpagtningsaftaler hvor der dyrkes grundvand m.v. Jordbytte er sandsynligvis den billigste løsning for vandværk/kommune og lodsejeren. Opkøb af arealer skal være en løsning for lodsejere, som ikke kan se sig selv med begrænsninger på dyrkningsfladen, og opkøb er også nøglen for at opstarte en jordfordeling. Mange landmænd ser dyrkning af grundvand som en mulighed, dette forudsætter indgåelse af længerevarende forpagtningsaftaler, hvor der mod begrænsninger i dyrkningen udbetales årlige forpagtningsafgifter til landmanden. Vi ser også gerne, at

multifunktionelt jordfordeling kommer til anvendelse, så der ikke isoleret ses på f.eks. grundvandsbeskyttelse alene, men også løses flere af samfundets problemer på samme tid.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion vil anerkende og understøtte den frivillige proces, hvor Slagelse kommune vil etablere en jordpulje, der giver mulighed for opkøb af landbrugsjord i relevante områder, som efterfølgende kan indgå i jordfordeling.

Uddybende bemærkninger til forslaget om indsatsplan for grundvandsbeskyttelse

Prioriterede indsatsområder

Slagelse Kommune har ved fastlæggelse af beskyttelsesindsatser valgt at fokusere særligt på de områder, hvor sårbarheden af grundvandet efter kommunens opfattelse har størst betydning for de eksisterende vandværker. De områder, det vurderes at være vigtigst at beskytte, er:

1. De boringsnære beskyttelsesområder (BNBO), hvor en risiko for grundvandet ikke kan udelukkes, og hvor boringen forventes at indgå i den fremtidige vandforsyning
2. De dele af indsatsområderne, hvor grundvandet til vandværkerne primært dannes, særligt hvor vandet er kort tid om at nå fra terræn til vandværksboring. Slagelse Kommune har valgt at fokusere på de områder, hvor vandet er 25 år eller mindre undervejs fra terræn til en vandværksboring.

Sidstnævnte områder kaldes i forslaget til indsatsplanen for "Prioriterede indsatsområder".

Det anføres i indsatsplanen, at grænsen på 25 år er valgt på baggrund af en afvejning af ønsket om at beskytte vandforsyningerne, og ønsket om ikke at pålægge landbrugserhvervet unødigt store restriktioner.

De prioriterede indsatsområder i Slagelse kommune er kendetegnet ved:

- At der sker væsentlig grundvandsdannelse til de nærliggende vandværksboringer
- At den tid det tager for vandet at nå fra terræn til boring er kort
- At den naturlige beskyttelse af grundvandet - udtrykt som reduceret lertykkelse – er ringe
- At vandtypen i de nærliggende vandværksboringer viser, at grundvandet kan være sårbart. Der er konstateret pesticider og/eller stigende sulfat i mange af boringerne.
- At forurening af de nærliggende vandværksboringer vil have væsentlige konsekvenser for vandforsyningen i kommunen.

På ovenstående grundlag ønsker Slagelse kommune at indføre dyrkningsrestriktioner overfor landbruget i de prioriterede indsatsområder.

Folketinget har besluttet at udlægge en beskyttelseszone, der udlægges boringsnært omkring alle aktive indvindingsboringer til almene vandforsyninger - BNBO. BNBO afgrænses som arealet på jordoverfladen, hvorunder vandet, der strømmer til boringen, har en given transporttid. Miljøstyrelsen har valgt at transporttiden fastsættes til ét år.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At Slagelse kommune ud fra et forsigtighedsprincip ønsker at udvide statens beregnede BNBO, ved i de prioriterede områder at udvide BNBO-beregningen til en transporttid til 25 år. De prioriterede indsatsområder kommer i Slagelse-drikkevandsområdet til at udgøre 129 ha, heraf 102 ha udenfor BNBO, hvilket virker som en unødvendig og udokumenteret dobbelt regulering af landbruget.*
- *Staten har ved udlæggelsen af BNBO i hele Danmark vurderet, at den nødvendige afgrænsning til beskyttelse af vandværksboringen skal beregnes med en transport på ét år. Slagelse Kommune mangler dermed fagligt at begrunde behovet for at ændre beskyttelsesbehovet til præcist en*

transporttid på 25 år – hvorfor ikke 10 år eller 5 år – eller hvorfor ikke anvende en transporttid på ét år, som er forudsætningen i statens vurdering af behovet for at beskytte en vandværksboring ved udlæggelse af BNBO? Der synes derfor ikke at være en faglig begrundelse for i princippet at udvide den af statens beregnede BNBO-afgrænsning ved at øge beskyttelsesberegningen til en transporttid på 25 år – det synes mere at være et udtryk for et politisk ønske om at øge beskyttelsesområdet omkring vandværksboringer i Slagelse Kommune.

Slagelse Kommune argumenterer for, at der i de prioriterede områder sker væsentlig grundvandsdannelse til de nærliggende vandværksboringer og at den naturlige beskyttelse af grundvandet - udtrykt som reduceret lertykkelse – er ringe. Dermed skulle de prioriterede områder være sårbare overfor landbrugets anvendelse af kvælstof og plantebeskyttelsesmidler.

Hvorvidt et landbrugsareal er følsomt overfor anvendelsen af plantebeskyttelsesmidler, afhænger af, om de berørte arealer har helt særlige jordbundsmæssige forhold, der gør, at forudsætningerne i godkendelsesordningen ikke er gældende, herunder om kommunens arealer adskiller sig fra Varslingssystemet for udvaskning af pesticider (VAP systemet).

Godkendelsesordningen for pesticider i "Prioriterede indsatsområder"

Pesticider er godkendt efter en streng godkendelsesordning, som lægger særlig vægt på beskyttelse af grundvandet. Godkendelsesordningen bliver løbende overvåget i Pesticidvarslingssystemet VAP. I VAP testes de godkendte midler under landbrugsmæssige forhold, og hvis der måles udvaskning, vil det kunne føre til forbud eller begrænsninger i anvendelsen.

En række regler skal sikre, at anvendelsen af pesticider ikke udgør en risiko for grundvandet. Vaskepladsbekendtgørelsen skal sikre, at pesticider under påfyldning, udbringning og rengøring af sprøjteudstyr ikke giver anledning til punktkilder. Krav om sprøjtecertifikat og løbende opfølgingskurser skal sikre, at de professionelle brugere anvender midlerne korrekt. Endelig er der et generelt krav om 25 meters afstandskrav til almene vandforsyningsboringer. Alt dette betyder, at det nu helt overvejende er gamle forbudte stoffer, som giver problemer for vandforsyningerne.

Der er ved udarbejdelse af indsatsplanen krav om en detaljeret opgørelse over behovet for beskyttelse. Fortidens handlinger kan ikke bruges som argument for, at sprøjtefri dyrkning er nødvendig for at beskytte grundvandet i et indsatsområde. I Vejledning om indsatsplanlægning hedder det: 'Fund i grundvandet af plantebeskyttelsesmidler, der ikke længere er godkendt til anvendelse, kan ikke umiddelbart tages som dokumentation for, at der på de pågældende arealer er en særlig risiko for udvaskning af plantebeskyttelsesmidler til grundvandet. Kommunerne bør derfor ikke isoleret set bruge fund af disse stoffer i sin vurdering af behovet for beskyttelse i et indsatsområde.

Hvorvidt kommunen kan forbyde anvendelsen af pesticider i "Prioriterede indsatsområder" kræver en vurdering af, om Miljøstyrelsens godkendelsesordning ikke yder en tilstrækkelig beskyttelse i det pågældende område. Kommunen skal vurdere to forhold til risikoen for udvaskning af pesticider til grundvandet:

1. Kommunen skal undersøge og fastslå, om man på de berørte arealer har helt særlige jordbundsmæssige forhold, der gør, at forudsætningerne i godkendelsesordningen ikke er gældende, herunder om kommunens arealer adskiller sig fra Varslingssystemet for udvaskning af pesticider (VAP systemet), –og
2. Der skal være en vurdering af de hydrogeologiske forhold, og hvorvidt der er en høj grundvandsdannelse eller anden konkret viden om områdets geologiske sårbarhed i forhold til udvaskning af relevante stoffer.

Det fremgår ikke af indsatsplanen hvorvidt det er fastslået, om den nuværende godkendelsesordning for pesticider er dækkende for området, hvilket ellers er en forudsætning.

Miljøstyrelsen har i vejledningen beskrevet, at godkendelsesordning for pesticider sikrer grundvandet på mellem 90-95 % af arealerne i Danmark. De sidste 5-10 % udgør helt særlige jordbundsmæssige forhold som fx meget grovsandede jorde (SFI-områder), områder hvor kalk fra undergrunden ligger højt, eller andre forhold, hvor jorden i rodzonen er forstyrret eller usædvanlig i forhold til Miljøstyrelsens godkendelsesbetingelser.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *at Slagelse Kommune i indsatsplanen ikke har dokumenteret, at de prioriterede indsatsområder har helt særlige jordbundsmæssige forhold, der gør, at forudsætningerne i godkendelsesordningen ikke skulle være gældende, herunder at de prioriterede indsatsområder adskiller sig fra arealer som indgår i Varslingssystemet for udvaskning af pesticider (VAP systemet).*

Flere steder i forslaget til indsatsplanen gives udtryk for bekymring overfor landbrugets anvendelse af plantebeskyttelsesmidler. Det anføres f.eks. i indsatsplanen, at det er meget komplekst at vurdere risikoen fra anvendelse og håndtering af pesticider i et givent område. Godkendelsesordningen omtales i indsatsplanen men flere væsentlige oplysninger om godkendelsesordningen omtales ikke herunder en international vurdering af godkendelsesordningen.

De seneste års fund af nedbrydningsprodukter fra chloridazon og tolylfluamid i grundvand er baggrunden for, at Miljøstyrelsen har gennemført en massescreening for 415 pesticider og nedbrydningsprodukter i 263 boringer fordelt over hele landet. Massescreeningen blev vedtaget i starten af 2019 i tillægsaftalen til sprøjtemiddelstrategien. Massescreeningen bekræfter at godkendelsesordningen virker. 95 af de stoffer, der er analyseret for, er fra sprøjtemidler, der er godkendt til brug i dag. Den gode nyhed er, at der ikke er fund over kravværdien for drikkevand på 0,1 mikrogram pr. liter af stoffer, som i dag er godkendt i Danmark. Det er et stærkt argument for, at den stramme godkendelsesordning, pesticidvarslingssystemet VAP og grundvandsovervågningen sikrer vores drikkevand.

Desværre blev der i alt fundet overskridelser af kravværdien for 11 stoffer, som ikke er godkendte. Miljøstyrelsen konkluderer, at der med den nuværende viden ikke er en sundhedsmæssig risiko forbundet med de konkrete fund over kravværdien.

I 2020 blev der også gennemført en screening efter pesticider og pesticidrester i grundvandet. Resultatet af denne screening er endnu ikke offentliggjort.

Efter kritik af sprøjtemiddelområdet fra Rigsrevisionen i december 2019 er fejl og mangler i Miljøstyrelsen blevet udbedret, og internationale eksperter har set på det danske system. De internationale eksperter konkluderer blandt andet, at Danmark har et unikt system for godkendelse af sprøjtemidler, hvor der modsat andre EU-lande testes for udvaskning af sprøjtemidler til grundvand i varslingssystemet. De konkluderer også, at de danske afgørelser om dispensationer træffes på et godt fagligt grundlag. Eksperterne kommer med en række forslag og anbefalinger til forbedringer, som der nu vil blive fulgt op på i Miljøstyrelsen.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At vurderinger fra nationale og internationale eksperter bekræfter, at den stramme godkendelsesordning, pesticidvarslingssystemet VAP og grundvandsovervågningen sikrer vores drikkevand mod de plantebeskyttelsesmidler der anvendes i dag. Resultater af massescreeningen støtter denne konklusion.*

- *At Slagelse Kommune i langt højere grad bør anerkende, at den stramme godkendelsesordning, pesticidvarslingssystemet VAP og grundvandsovervågningen sikrer vores drikkevand mod de plantebeskyttelsesmidler der anvendes i dag. På det grundlag mangler Slagelse Kommune stadig at dokumentere, at jordbundsforholdene i de prioriterede indsatsområder ikke dækkes ind under godkendelsesordningen og pesticidvarslingssystemet VAP.*

Pesticidfund

Det anføres i indsatsplanen, at der både er fundet pesticider, der anvendes i dag og pesticider, der ikke længere må anvendes. Det anføres, at der blandt godkendte midler er fundet Glyphosat og AMPA i enkelte borer og fund i vandværksboringer af Bentazon og Metalaxyl-M. Det fremgår ikke af indsatsplanen om disse fund er over eller under grænseværdien samt i hvilke borer disse fund stammer fra.

Metalaxyl-M

Metalaxyl-M er et svampemiddel til kartofler, som påvirker kvaliteten af det danske grundvand. Metalaxyl-M og stoffets to nedbrydningsprodukter, CGA 108906 og CGA 62826, er fundet i grundvandet under to sandede VAP marker, hvor metalaxyl-M blev anvendt på kartofler i 2010. I monitoringsperioden blev særligt CGA 108906 fundet hyppigt i vandprøver fra grundvand. Stoffet blev derfor forbudt i 2013, og som følge af de mange fund i grundvand, blev stofferne medtaget i vandværkernes Boringskontrol i 2014.

Metalaxyl-M er således ikke et lovligt stof i dag. Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion har lavet en hurtig gennemgang af alle vandforsyningsboringer i Slagelse Kommune indenfor de seneste 10 år i Jupiterdatabasen som viser, at der er 0 fund af Metalaxyl-M, 0 fund af CGA 62826 og 5 fund CGA 108906 – alle 5 fund er under kravværdien. Hvis man søger fund af CGA 108906 i andre borer end vandforsyningsboringer, kan vi finde 14 fund af nedbrydningsproduktet heraf et fund over kravværdien i en boring til Industri/procesvand ved Harboe Bryggeri. Langt hovedparten af fundene findes i borer ved Harboe Bryggeri.

Bentazon

Bentazon er aktivstoffet i bl.a. Fighter 480, som især anvendes i korn med udlæg af kløver, i hvidkløver og majs. Miljøstyrelsen har på baggrund af Bentazon-fund i grundvand reguleret godkendelsen og bl.a. nedsat doseringen. Miljøstyrelsen har gennemført et projekt¹, hvis overordnede formål var at beskrive anvendelsen og reguleringen af Bentazon og indsamle information om fund af Bentazon. Det er Miljøstyrelsens vurdering, at reguleringen af Bentazon har virket efter hensigten.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion har lavet en hurtig gennemgang af alle vandforsyningsboringer i Slagelse Kommune indenfor de seneste 10 år i Jupiterdatabasen som viser, at der er 20 fund af Bentazon heraf er 7 over kravværdien. Alle fund over kravværdien af Bentazon er fundet i to brønde på Omø (DGU nr. 219.17 og 219.102) hvor der også er fund af Nitrat, Glyphosat, AMPA og CyPM af godkendte pesticider samt 2,6-Dichlorbenzamid, Atrazin-desethyl, Atrazin og Simazin over grænseværdien af forbudte stoffer. Derudover er der også fund af andre pesticider i de to brønde under grænseværdien som f.eks. Metribuzin-diketo, MCPA og Desphenyl chloridazon. De mange pesticidfund og for Bentazon op til en koncentration på 11 µg/l indikerer, at der er tale om problemer med pesticidpunktkilder på Omø.

Der er tale om en overfortolkning, hvis fund af Bentazon udenfor indsatsplanens geografiske interesseområde, ligger til grund som et generelt udtryk for nedsivning af Bentazon indenfor indsatsforslaget geografiske interesseområde. Især da fundene på Omø også indikerer, at der er tale om pesticidpunktkilder.

¹ Bentazon, Anvendelse, regulering og fund i danske monitoringsundersøgelser. Miljøstyrelsen 2013

Glyphosat og AMPA

Glyphosat er aktivstoffet i eksempelvis Round-Up, som har stort anvendelsesområde som ukrudtsmiddel. AMPA er et nedbrydningsprodukt af Glyphosat.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion har lavet en hurtig gennemgang af alle vandforsyningsboringer i Slagelse Kommune indenfor de seneste 10 år i Jupiterdatabasen som viser, at der er 7 fund af Glyphosat heraf er 4 over kravværdien mens der er 12 fund af AMPA heraf 4 over grænseværdien. Flere af fundene af Glyphosat og AMPA, heraf tilsammen 4 som er over grænseværdien, er fundet i de før omtalte brønde på Omø.

De resterende fund over grænseværdien er fundet i DGU-boring 215.666 og 215.55. Den ene boring ligger ved Trælleborg, Nationalmuseet, hvor boringen er registreret med ingen anvendelse, og hvor der kun ligger én måling fra 2013 til grund for fundet. Den anden boring ligger ved Frankerup, hvor boringen er registreret med ukendt anvendelse, og hvor der kun ligger én måling fra 2013 til grund for fundet – i øvrigt er udtagningsdatoen den samme for de to boringer.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At på baggrund af de pesticidfund af godkendte pesticider som fremhæves i indsatsplanen, viser vores hurtige gennemgang af Jupiterdatabasens registreringer, at der kan være tale om fejlregistreringer (boring 215.666 og 215.55 som ikke er i anvendelse) og der kan være tale om pesticidpunktkilder udenfor indsatsplanens geografiske interesseområde (Bentazon) – hvilket kan medføre over- og fejlfortolkninger af fund. Det må på den baggrund konkluderes, at stort set alle relevante pesticidfund i indsatsområdet, kan henføres til pesticider, der ikke længere anvendes. Der er således ingen grund til at antage, at godkendelsesordningen ikke skulle virke i indsatsområdet.*
- *At for at undgå fejl- og overfortolkninger skal indsatsplanen være mere præcis og undersøgende i forholdt til:*
 - *at opdele fund efter godkendte og nu forbudte midler.*
 - *at opdele fund i fund over og under kravværdien (der er figur herom i indsatsplanen)*
 - *at vurdere om aktuelle pesticidfund i grundvandet stammer fra fladekilder, linje- eller punktkilder*
 - *at vurdere om fund i Jupiterdatabasen er valide – f.eks. mere end bare ét pesticidfund i samme Boring set over tid – er der tale om vandværksboringer eller brønde – er boringen registreret som ukendt eller med ingen anvendelse mv.*

Ovenstående er helt essentielt i forhold til at planlægge eventuelle indsatser overfor den nuværende lovlige anvendelse af sprøjtemidler – og undgå fejl- og overfortolkninger.

Opdeling af fund efter godkendte og forbudte midler

Miljøstyrelsen har i februar 2018 udsendt en vejledning om indsatsplaner. Vejledningen henvender sig til kommuner, der skal udarbejde indsatsplaner efter lov om vandforsyning. Vejledningen angiver forskellige juridiske problemstillinger, og udgør følgelig uddybende bemærkninger, der skal indgå i den ansvarlige myndigheds sagsbehandling.

Vejledningen fra Miljøstyrelsen slår fast, at fund af forbudte midler ikke i sig selv udgør nogen argumentation for forureningsrisiko ved regelret anvendelse af godkendte midler. Man kan på baggrund af de fund, der er gjort i Slagelse Kommune derfor ikke knytte en sammenhæng mellem regelret anvendelse på landbrugsjord og en fare for forurening af grundvandet, når ikke der skelnes mellem godkendte og nu forbudte midler.

På baggrund af de fleste pesticidfund i Slagelse, kan konkluderes, at nu gamle forbudte pesticider udgør en trussel af grundvandet – hvilket ikke kan knyttes til en sammenhæng mellem den nuværende regelrette anvendelse af pesticider på landbrugsjord.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At indsatsplanen skal skelne mellem og indeholde en oversigt over fund af godkendte midler og forbudte stoffer før en indsats kan planlægges.*

Pesticidfund fra flade-, linje- eller punktkilder

Pesticidfund i grundvandet kan stamme fra fladekilder, linje- eller punktkilder, hvilket har stor betydning for hvilke handlemuligheder, der kan være relevante, samt hvilke myndigheder der kan handle. Derfor er det nødvendigt at undersøge om aktuelle pesticidfund skyldes punktkilder eller stammer fra en fladekilde før eventuelle indsatskrav kan og skal iværksættes.

Slagelse kommune anfører som målsætning i indsatsplanen, at vandværkernes kildepladser skal beskyttes yderligere, ved at begrænse erhvervsmæssig brug af pesticider og dyrkning i de prioriterede indsatsområder indenfor og udenfor BNBO.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At aktuelle pesticidfund i Slagelse skal vurderes i forhold til pesticidkilden i forbindelse med udarbejdelsen af indsatsplanen*
- *At der ikke forefindes relevante fund af godkendte pesticider i indsatsplanområdet, som kan begrunde generelle dyrkningsrestriktioner udenfor BNBO. Udpegninger af grundvandsdannende oplande er ikke i sig selv et argument for at begrænsninger i landbrugsdriften. Efter vores opfattelse har Slagelse Kommune ikke fremsat tilstrækkelige og nødvendige faglige argumenter for at begrænse pesticider udenfor BNBO i indsatsplanområdet.*

Nitrat

Ved en hurtig gennemgang af alle prøver i Jupiterdatabasen fra vandforsyningsboringer i Slagelse Kommune de seneste 10 år (1.788 prøver), udgør middelværdien af nitrat i % af grænseværdien kun 5% (ved forbrugerens taphane), hvilket viser, at grundvandsressourcen i Slagelse Kommune generelt har en rigtig god kvalitet, og at nitrat ikke udgør en større risiko. De tilsvarende tal for arsen og nikkel er henholdsvis 132% og 9%. Middelværdierne i procent af grænseværdien viser således, at der er langt større udfordringer med arsen i forhold til nitrat i Slagelse kommune som helhed. I perioden var der 249 Arsen-prøver over kravværdien (ved forbrugerens taphane).

Proportionalitet ved krav om dyrkningsrestriktioner i indsatsområder

Indsatsområder er områder, hvor der på baggrund af en vurdering af arealanvendelsen, forureningstrusler og naturlig beskyttelse af vandressourcerne kan være et behov for en særlig indsats for at sikre drikkevandsinteresser². Det kan ikke læses som, at der skal gøres en indsats i indsatsområder, men at der kan være et behov for en særlig indsats.

Det præciseres også i Vejledningen om indsatsplaner til kommuner, at valgte indsatser ikke må være mere indgribende, end formålet med indsatsen tilsiger (proportionalitetsprincippet). Det følger af proportionalitetsprincippet, at indsatsen både skal være nødvendig for at opnå formålet og forholdsmæssig, hvilket betyder, at formålet ikke skal kunne nås med mindre indgribende midler.

² Vejledning om indsatsplaner. Miljø- og Fødevareministeriet. Miljøstyrelsen. Vejledning nr. 27 Februar 2018

Ifølge forslaget til indsatsplan er der kun ganske få troværdige fund af nitrat i de dybere grundvandsmagasiner. Der er kun påvist nitrat >1 mg/l i en længere periode i en enkelt vandværksboring. Denne boring 215.602, der tilhører Rosted og Omegns Vandværk, er filtersat i Sand2. Derudover fremhæves et tegn på nitratpåvirkning af boring 220.347, der tilhører Stignæs Vandindvinding I/S. For begge boringer gælder, at nitratinholdet aldrig er målt over 5 mg/l, og for boring 215.602 har sulfatinholdet været stabilt på 50 mg/l siden år 2000 mens sulfatinholdet i boring 220.347 generelt har været faldende siden midten af 1990'erne – jævnfør bilag 1 nederst i dette høringssvar.

At man i indsatsplanen fremhæver boring 220.347 som bevis på, at nitratudvaskningen i oplandet påvirker vandkvaliteten i vandværksboringen kan undre, da nitratinholdet faktisk i boringen falder gennem 70'erne og frem til starten af 90'erne, og hvor sulfatinholdet i samme tidsperiode er stigende. Efter 90'erne falder sulfatinholdet mens nitratinholdet forbliver på et lavt niveau – jævnfør bilag 1. At en stigning i sulfatinholdet dermed medfører en stigning i nitratudvaskningen fra oplandet gør sig i den grad ikke gældende for boring 220.347 set historisk, som der ellers argumenteres for i indsatsplanen.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At indsatser ikke må være mere indgribende, end formålet med indsatsen tilsiger (proportionalitetsprincippet). Proportionalitetsprincippet i indsatsplanen tilsidesættes, når der ikke er fundet nitrat over 5 mg/l i nogen vandværksboringer og man på den baggrund vil indføre dyrkningsrestriktioner, herunder begrænsning af landbrugets kvælstofanvendelse. Dette skal ses i lyset af, at grænseværdien for nitrat i grundvand er 50 mg/l.*

Pyritoxidation – årsager til stigende forekomst af sulfat

Det vurderes i indsatsplanen, at det forhøjede indhold af sulfat i boringerne skyldes nitratudvaskning i området til SK Forsynings Nordre og Jernbjerg kildepladser samt Eggeslevmagle og Rosted vandværker. Indholdet i disse boringer er over eller omkring 70 mg/l og stigende

Det fremhæves i indsatsplanen, at målingerne af det lave indhold af nitrat i Stignæs Vandindvindings boring 220.347 indikerer, at reduktionskapaciteten i dele af oplandet til denne boring er ved at være opbrugt! Derudover fremhæves i indsatsplanen, at der i flere vandværksboringer er målt højt stigende sulfatinhold. Dette vurderes nogle steder at være tegn på, at nitratudvaskningen i oplandet påvirker vandkvaliteten i vandværksboringen.

Nitratreduktion foregår hovedsageligt ved, at aflejringeres indhold af tilgængeligt pyrit, organisk kulstof og ferrojern oxideres, så nitrat i nedsivende vand reduceres til frit kvælstof. Det finder sted i vandmættede, reducerede lag. Der foregår dog også nitratreduktion i den meget overfladenære del af den umættede zone, hvor bl.a. opløst organisk stof har afgørende betydning.

Pyritoxidation i dæklaget kan dog også have andre årsager, eksempelvis kan der være en sammenhæng mellem fund af nikkel og høje sulfatinhold. Tæt på jordens overflade findes det jernholdige mineral pyrit (FeS_2), og det er her man ofte finder små mængder nikkel. Mineralet pyrit er meget stabilt i iltfri områder i jorden, og der er derfor kun lidt nikkel til stede i de iltfri lag. Hvis pyrit derimod udsættes for ilt (oxideres), nedbrydes mineralet og omdannes til opløst oxideret jern (Fe^{3+}), sulfat og små mængder fri nikkel³.

En af de måder oxidation af nikkelholdige sulfider, som pyrit, kan ske på, er i forbindelse med vandboringerne. Her forekommer det ofte – især på Sjælland – at boringerne ikke har en foring indvendig. Luft fra jordens umættede zone bliver så pumpet ned i grundvandsmagasinet på grund af det atmosfæriske tryk ved overfladen, og reagerer med pyrit. Ved barometerånding får man lokalt forhøjede nikkelværdier i en radius af ca. 100 m fra boringen.

³ <https://www.geus.dk/udforsk-geologien/laering-om-geologi/viden-om/viden-om-grundvand/grundvandskemi/>

En anden måde hvor man får oxideret pyrit, er hvis man pumper grundvandet meget kraftigt op ved vandindvinding. Så sænkes grundvandsspejlet i en tragt rundt om boringen, og man får ilt ind i hulrummene i de jordlag der før var fyldt op af vandet. Derfor er det bedst at have flere mindre borer i et område, og pumpe vandet op i et roligt og stabilt tempo hele tiden, end én stor, hvor man pumper meget af vandet op i mindre tidsintervaller, hvis man vil undgå nikkel i drikkevandet³.

Høje sulfatindhold kan derfor også skyldes en indvindingsstrategi, der har sænket vandspejlet meget, så der er kommet ilt ned i magasinet. Indsatsplanen bør derfor forholde sig til en korrekt og bæredygtig indvindingsstrategi – hvilket den ikke gør. Indsatsplanen bør ligeledes forholde sig til barometerånding samt kvaliteten og tilstanden af de nuværende borer – hvilken den heller ikke gør.

Mange steder i Slagelse-drikkevandsområdet er et naturligt højt saltindhold i de dybere grundvandsmagasiner. Indholdet i grundvandet kan stige, hvis der er kraftig vandindvinding i området. Der findes eksempler på flere indvinder i indsatsområdet, herunder nogle af SK Forsynings kildepladser, hvor vandindvindingen har måttet reduceres for at opnå en bæredygtig situation i forhold til salt. Saltindtrængningen i borerne er bevis for, at der har været for kraftig en vandindvinding.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At høje sulfatindhold også kan skyldes en indvindingsstrategi, der har sænket vandspejlet så meget, så der er kommet ilt ned i magasinet. Indsatsplanen bør derfor forholde sig til en korrekt og bæredygtig indvindingsstrategi.*
- *At indsatsplanen ligeledes bør forholde sig til barometerånding samt kvaliteten og tilstanden af de nuværende borer.*
- *At i flere af kildepladserne i indsatsområdet har vandindvindingen været for kraftigt, hvilket har medført stigende problemer med saltindtrængning.*
- *At for at sikre fremtidigt grundvand i Slagelse er en af de væsentligste indsatskrav derfor bæredygtigt vandindvinding.*
- *At indsatsplanen skal forholde sig til den store vandindvinding og dermed påvirkning af den kvantitative tilstand, som har betydning for vandkvaliteten og kvaliteten af kommunens vandløb*
- *At indsatsplanen skal forholde sig til klimaændringernes betydning for den fremtidige grundvandsressource*

Indsatsplanens mål for nitratinhold

Indsatsplanens indsats vedrørende nitrat tager efterfølgende udgangspunkt i de tegn, herunder stigende sulfat, som kommunen mener at nitratudvaskning i oplandet påvirker vandkvaliteten i vandværksboringerne. Slagelse Kommune vælger at have særlig fokus på dyrkningen og nitratudvaskningen i de prioriterede indsatsområder, idet der her er sammenfald mellem tynde beskyttende lerlag og kort strømningstid fra terræn til vandværksboring. I disse områder er det et mål at begrænse dyrkningen, hvorved nitratudvaskningen i områderne vil blive reduceret væsentligt.

Indsatsplanens indsats overfor udvaskning af nitrat består af gennemførelse af en proces med det formål at begrænse dyrkning og dermed nitratudvaskning i de prioriterede indsatsområder.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At målet om at begrænse dyrkning og dermed nitratudvaskning i de prioriterede indsatsområder ikke forholder sig til den faktuelle nitrat-udvaskning. Indsatskravet i de prioriterede indsatsområder er dermed ikke proportional med påvirkningen, da der aktuelt ikke er nævneværdige nitratfund i grundvandet.*
- *At målsætningen er alt for upræcis og giver ingen mening, f.eks. hvis der er tale om et lavt nitratinhold med stigende koncentration – så vil indholdet stadig være lavt. Målet må være, at*

udvaskningen skal reduceres/fastholdes til under 50 mg/l, svarende til det gældende drikkevandskriterie.

- At jævnfør EU's Grundvandsdirektiv skal der først gøres en indsats for at reducere en forureningskilde, hvis der er fund i grundvandet på over 75% af grænseværdien, og der er en væsentlig og vedvarende opadgående tendens i indholdet – for nitrat svarer det til 37,5 mg/l – hvilket er langt fra de nitratfund der observeres i de prioriterede indsatsområder.*
- At der ikke forefindes relevante fund af nitrat i indsatsplanområdet, som kan begrunde generelle dyrkningsrestriktioner hverken udenfor eller indenfor BNBO. Udpegninger af grundvandsdannende oplande er ikke i sig selv et argument for at begrænsninger i landbrugsdriften. Efter vores opfattelse har Slagelse Kommune ikke fremsat tilstrækkelige og nødvendige faglige argumenter for at begrænse nitrat hverken udenfor eller indenfor BNBO i indsatsplanområdet.*

I forhold til SK Forsynings Nordre kildeplads fastsættes et supplerende mål. Det supplerende mål begrundes med kildepladsens vigtighed og de klare tegn kommunen mener der er på, at vandkvaliteten i borerne er påvirket af nitratudvaskning i området. Målet for SK-Nordre kildeplads fastsættes således, at udvaskningen som helhed ikke overstiger 50 mg/l i det område indenfor BNBO og indsatsområdet ved kildepladsen, hvor grundvandsdannelsen har størst betydning for kildepladsen. Området afgrænset som det 50 års grundvandsdannede opland indenfor BNBO og indsatsområdet omkring kildepladsen. 50 mg/l svarer til drikkevandskriteriet.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- At et mål for udvaskningen som helhed for et givent område ikke overstiger 50 mg/l er fornuftigt, da 50 mg/l svarer til drikkevandskriteriet.*
- At målet skal følge EU's Grundvandsdirektiv - der skal først gøres en indsats for at reducere en forureningskilde, hvis der er fund i grundvandet på over 75% af grænseværdien, og der er en væsentlig og vedvarende opadgående tendens i indholdet.*
- At Slagelse Kommune fagligt skal begrunde, hvorfor området skal afgrænses som det 50 års grundvandsdannende opland – hvorfor ikke 25, 10 eller 5 år?*

Anvendelse af udvaskningsberegninger.

I indsatsplanen anføres, at beregninger har vist, at udvaskningen af nitrat fra markerne i oplandet til SK-Nordre Kildeplads de senere år har ligget på niveau med grænseværdien for drikkevand. Udviklingen i nitratudvaskningen i området vil blive fulgt. Hvis målet om at begrænse dyrkningen i de prioriterede indsatsområder ved SK-Nordre kildeplads fører til, at dyrkningen ophører i den væsentligste del af området, vurderes udvaskningen i området som helhed dog klart at være under 50 mg/l.

Det anføres endvidere i indsatsplanen, at hvis Slagelse Kommune vurderer, at der er behov for at følge udviklingen i nitratudvaskningen i et område nærmere, kan kommunen få foretaget beregninger heraf. Disse beregninger udføres som udgangspunkt på baggrund af data fra de centrale landbrugsregistre. Forudsætningerne for beregningerne kan i mindre områder om nødvendigt forelægges de enkelte landmænd, for at sikre det bedst mulige grundlag. Helt lokale forhold, der ikke fremgår af de centrale registre, kan have betydning, hvis beregningerne udføres for mindre områder. Dette kan f.eks. være afgrødeudbytte, halmhøst og fordeling af gødningsmængden mellem de enkelte marker.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- At beregninger på baggrund af data fra de centrale statslige databaser med oplysninger om bl.a. afgrøder og gødsning på ejendomsniveau leverer en oversigt over det balanceberegnete nitratinhold i rodzonevandet. Men det angiver et potentielt indhold, som i de fleste tilfælde er alt for højt, idet de fleste jorder allerede i rodzonen reducerer nitratinholdet mere, end modellen tager højde for. De mange drænvandsprøver, som landmænd selv har foretaget i de seneste år, synes at bekræfte dette. Konklusioner på balanceberegnete nitratinhold i rodzonevandet kan således ikke stå alene, og i sig selv medføre indsatskrav.*

- *At en potentiel beregning af nitratudvaskningen ikke kan bruges som argument for indsatskrav til reducere af kvælstoftildelingen på specifikke marker. Hertil er beregningerne alt for upræcise. En potentiel beregning af nitratudvaskningen kan alene anvendes til at afsøge større områder. På markniveau er en mere grundig beregning af nitratudvaskningen nødvendig, og hvor faktuelle dyrkningsoplysninger fra landmanden som f.eks. udbytter skal benyttes.*
- *At alle kvælstofmodeller er behæftet med væsentlig usikkerhed. Usikkerheden kan reduceres ved at indhente og anvende faktuelle dyrkningsoplysninger om reelt udbytte, såtidspunkt, gødningstype, jordbehandling o.a.*
- *At Slagelse Kommune kan iværksætte overvågning af nitratudvaskningen i områder, hvor kommunen er nervøs for udvaskningen af nitrat.*

Absurde indsatskrav ved Stignæs Vandindvindings kildeplads

Ifølge indsatsplanen kan landmænd i Skælskør-området se ind i en fremtid, hvor de ikke må bruge pesticider og skal reducere brug af kvælstof på deres ejendom, fordi kommunen har vurderet, at grundvandet ved Stignæs skal beskyttes ekstra – uden at der fagligt er dokumenteret et behov for indsatskrav – jævnfør ovenstående afsnit.

Stignæs Vandindvindings kildeplads forsyner udelukkende virksomheder i Stignæs erhvervsområde, men har status som et alment vandværk. Grundvandet fra kildepladsen anvendes i industrien, herunder til fortynding af spildevand, som ledes direkte i Storebælt.

Idegrundlaget for de givne udledningstilladelser om fortynding af spildevand, som indeholder miljøproblematisk kemiske stoffer, er meget u hensigtsmæssig. Som eksempel kan nævnes PFOS som er fluorholdige forbindelser. PFOS i vandmiljøet er stærkt uønsket, fordi PFOS ikke nedbrydes særligt i naturen (er persistente), samtidig med at PFOS ophobes i fødekæden (er bioakkumulerende) og PFOS er giftige over for dyr. For høje koncentrationer af PFOS i Smålandsfarvandet er direkte årsag til manglende Kemisk Målopfylde i statens Vandområdeplan.

På trods af for høje koncentrationer af PFOS i Smålandsfarvandet tillades udledning af spildevand indeholdende PFOS - blot skal spildevandet fortyndes. Bør man i udledningstilladelser ikke forholde sig til, hvad naturen og miljøet i Agersø Sund og det nærliggende Natura-2000 område samt Smålandsfarvandet kan tåle af kemiske stoffer målt i mængder pr. år – herunder PFOS? Kan fisk og andet natur tåle udledning af barium, PAH tjæreforbindelser, PFOS og andre kemiske stoffer blot det er fortyndet, når nu vi ved, at eksempelvis PFOS bl.a. er årsag til manglende Kemisk Målopfylde i Vandområdeplanen? Sagt med andre ord, så er det kemiske mål i vandplanen for PFOS overskredet, alligevel tillader Slagelse Kommune udledning af et stof, som vi ved gør meget skade i miljøet og ophobes i fødekæden – det virker forkert.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At Slagelse kommune mangler sans for proportionalitet. Kommunen stiller indsatskrav ved Stignæs overfor landbrugets anvendelse af lovlige og godkendte pesticider samt kvælstof – uden der er dokumenteret et behov. Men kommunen har ikke styr på spildevandsudledninger til Agersø Sund, Natura2000 områder og Smålandsfarvandet, hvor bl.a. PFOS er direkte årsag til manglende Kemisk Målopfylde i Vandområdeplanen. Det kemiske mål i vandplanen for PFOS er overskredet, alligevel tillades udledning af et stof, som vi ved gør meget skade i miljøet og ophobes i fødekæden.*

Øvrige virkemidler i indsatsplanen

Slagelse Kommune ønsker at begrænse erhvervsmæssig brug af pesticider og dyrkning i BNBO og i de prioriterede indsatsområder. For at understøtte denne proces etablerer Slagelse Kommune en jordpulje, der giver mulighed for opkøb af landbrugsjord i relevante områder, som efterfølgende kan indgå i jordfordeling.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At det gælder om at have en bred værktøjskasse, hvor lodsejere har mulighed for at tilpasse virkemidlerne til hans eller hendes driftsforhold, når der skal findes løsninger om at beskytte grundvandet. Derfor skal Slagelse Kommune have stor ros for at understøtte en proces, hvor kommunen etablerer en jordpulje, der giver mulighed for opkøb af landbrugsjord i relevante områder, som efterfølgende kan indgå i jordfordeling. Andre virkemidler kunne være indgåelsen af dyrknings- eller forpagtningsaftaler.*

Som nævnt tidligere i høringssvaret er Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion af den klare opfattelse, at Slagelse kommune ikke har dokumenteret et fagligt behov for begrænsning af landbrugsdriften i de prioriterede indsatsområder og dermed er der ingen hjemmel til at gennemtvinge nogen form for påbud i den forbindelse.

Da der ikke er dokumenteret et fagligt behov for begrænsning af landbrugsdriften i de prioriterede indsatsområder, mener Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion:

- *At en ekstra sikring af grundvandet udenfor BNBO alene kan baseres på princippet om fuld frivillighed ved indgåelse af aftaler med berørte lodsejere.*

Indsatsplanen ligger op til en større indsats for at opspore og sløjfe ubenyttede brønde og borer, samt indsatser der skal forebygge, at dårlige borer i vandværkernes opland udgør en risiko for den almene vandforsyning.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At ubenyttede brønde og dårlige borer udgør en risiko for den almene vandforsyning, og vi bakker derfor op om en øget indsats for at opspore og sløjfe de ubenyttede brønde og borer.*

Indsatsplanen har som målsætning for vandværker, hvor der i oplandet er områder, hvor vandet har kort transporttid fra terræn til boring, at etablere overvågningsboringer i de områder, hvor grundvandsdannelsen har størst betydning for dem.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At en indsatsplan godt kan bygge på etablering af overvågning af yngre grundvand i oplandet til de mest sårbare kildepladser. En øget overvågning vil give den nødvendige faglige viden for at igangsætte eventuelle indsatser. Vi opfordrer derfor til at fortsætte arbejdet med en øget overvågning, i de tilfælde hvor forvaltningen vurderer, at kildepladser er særlige sårbare, og hvor forudsætningerne i godkendelsesordningen ikke skulle være gældende. Overvågningen kan også omfatte nitrat.*

Slagelse Kommune vil arbejde for, at almene vandværkers indvinding af grundvand fremover sker i områder med skov, brak eller lignende, hvor der ikke anvendes pesticider eller gødning.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At det er fornuftigt at udarbejde en indvindingsstrategiplan, hvor indvinding af grundvand fremover sker i områder med skov, brak eller lignende.*

Ifølge indsatsplanen side 33, 69 og 70 må der som udgangspunkt ikke opbevares, håndteres eller transporteres pesticider i de BNBO, hvor anvendelsen skal ophøre. Det anføres at transport på offentlig vej er undtaget.

Hvordan vil Slagelse kommune håndhæve et transportforbud af pesticider i BNBO? Skal der indføres et egentligt færdselsforbud? Vil et færdselsforbud gælde alle med erhvervsmæssig færdsel med pesticider eller kun landmænd bosiddende i BNBO? Hvis et egentligt forbud mod transport af pesticider skal give mening, skal der vel også indføres transportforbud for andre miljøfremmede stoffer i BNBO. Hvad er begrundelsen for, at kun private veje skal omfattes af et transportforbud?

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At Slagelse Kommune bør præcisere forholdet omkring et transportforbud med pesticider på private veje i BNBO og henvise til hjemmel herfor.*

Det foreslås i indsatsplanen, at tilstanden af de vandværksboringer, hvori der er eller bliver påvist pesticider eller nitrat, skal kontrolleres for at udelukke, at indholdet skyldes, at boringen er utæt. Disse tilstandskontroller skal, hvor de ikke allerede er udført, gennemføres forud for, at der gennemføres beskyttelsesindsatser overfor pesticider eller nitrat i oplandet. Konstateres det, at en vandværksboring er utæt, skal denne tætnes eller sløjfes.

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefion mener:

- *At det er meget fornuftigt at foretage en tilstandskontrol af boringer for at undersøge den såkaldte "Skorstenseffekt" for at udelukke, at eventuelle fund af pesticider og nitrat skyldes, at boringen er utæt.*

Afslutningsvis vil vi gerne understrege, at vi står til rådighed for en videre drøftelse af, hvordan indsatsplaner i Slagelse kommune kan udarbejdes og drøfte hvilke konsekvenser indsatsplaner kan have for landbruget.

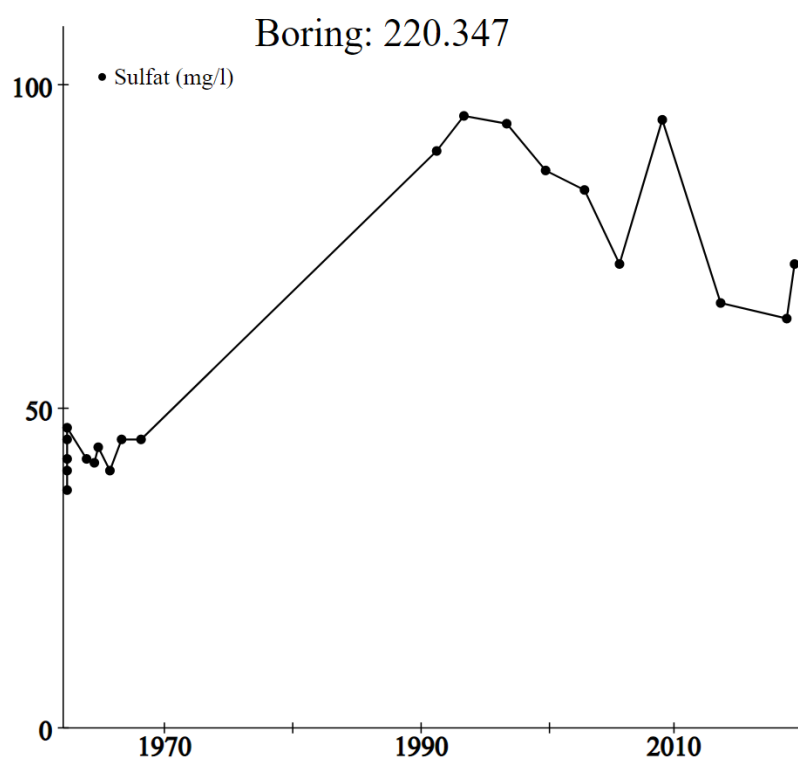
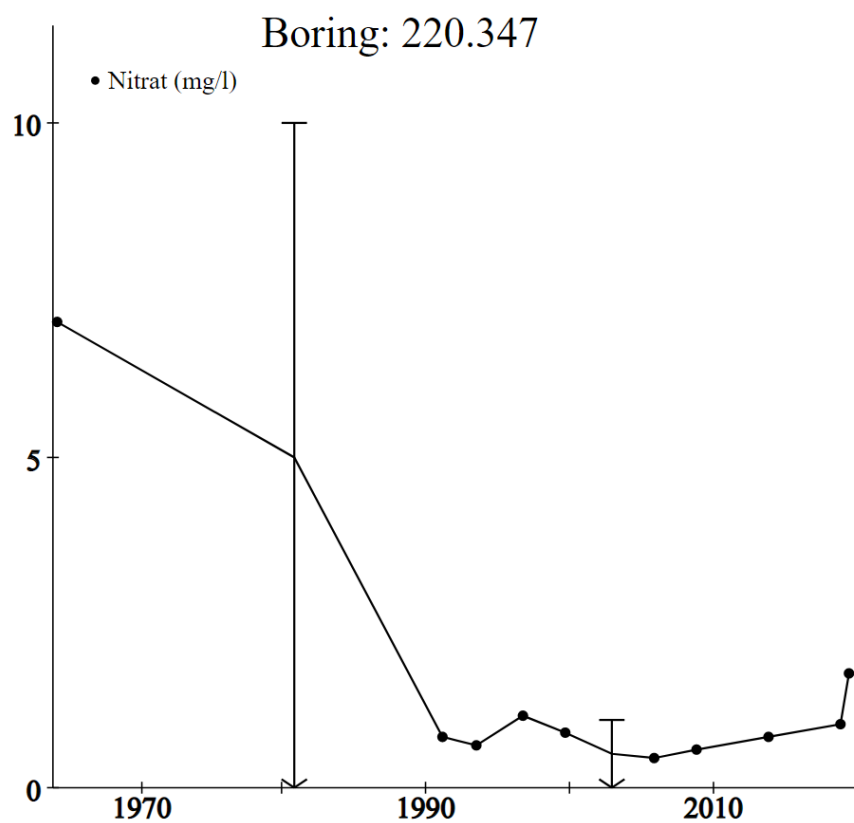
Med venlig hilsen

Jens Henrik Madsen
Bestyrelsesmedlem i Gefion og
medlem af grundvandsrådet i Slagelse

Ole Karmsteen
Formand for Sjællandske
Familielandbrug

Torben Hansen
Formand for Landboforeningen
Gefion

Bilag 1.

Brian Badike Thomsen

Fra: skovmadsen@mail.dk
Sendt: 5. februar 2025 13:33
Til: Brian Badike Thomsen
Emne: Bemærkninger til indsatsplan Slagelse Kommune
Vedhæftede filer: Bemærkninbger indsatsplan Peter Bech pdf.pdf

Til: Slagelse Kommune
Att. Brian Dbadike Thomsen

Hermed fremsendes bemærkninger til den foreslåede indsatsplan for Slagelse Kommune på vegne af Peter Bech, Valbygård, Valbygårdsvej, 4200 Slagelse.

Kvitter venligst for modtagelse og rettidighed.

Med venlig hilsen
Claus S. Madsen
Ejendomsretten.dk
tlf. 21 30 41 93

Bil.

Slagelse Kommune

bbtho@slagelse.dk, Brian Badike Thomsen

Bemærkninger til ændring af indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Slagelse Kommune udsendt 8. november 2024.

Nærværende bemærkninger afgives på vegne af Peter Bech, Valbygård , Valbygårdsvej 88B 4200 Slagelse.

Vi har følgende bemærkninger til forslaget til ændring af indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Slagelse Kommune.

Fund af Nitrat og pesticid i grundvandet.

Der har været brugt pesticid i de sidste 70 år på landbrugsarealerne og faktisk også før såkaldte grundvandstruende pesticid, midler der i dag er forbudte af samme grund. Nye pesticider er i dag ikke grundvandstruende.

Der har så længe, der har været dyrket landbrug på arealerne i indvindingsoplandet, været brugt kvælstof til afgrøderne og dermed også været brugt nitrat og det gælder i flere hundrede år tilbage. Dagsdato er håndteringen af gødning med kvælstof forbedret med en højere udnyttelse af kvælstoffet til fødevarerne, der dyrkes på arealet. Der er derfor nu en mindre rest til udvaskning af nitrat. Da der dagsdato ikke er fundet nitrat i grundvandet, er der åbenbart heller ikke grund til indsats mod nitrat i drikkevandet.

Indsats mod pesticid og nitrat skal være begrundet specifikt faglig, med en risikovurdering for det enkelte område. Der er ikke lighedstegn mellem pesticidrisiko og nitratarisiko, måske snare tværtimod. Skal der laves en indsats mod nitrat eller pesticid, skal det særligt begrundes for hver enkelt område for indsats.

Konsekvenser for Peter Bechs ejendom.

Slagelse Kommune vurderer åbenbart en stor risiko for grundvandet med både nitrat og pesticid på Peter Bechs ejendom. De nu foreslåede indsats er ødelæggende for Peter Bechs ejendom som landbrugsproduktions ejendom. Den foreslåede indsats vil have store erstatningsmæssige konsekvenser for vandværket og brugerne af drikkevandet.

Et påbud skal være begrundet og leve op til princippet om proportionalitet.

Et påbud kan kun gives med en begrundet nødvendighed for at sikre kvaliteten af drikkevandet. I dette tilfælde mener vi, at Slagelse Kommune ønsker at tage jord ud af dyrkning uden specifik og særlig begrundelse. Man ønsker at lave indsats ud fra en overfortolkning af forsigtighedsprincippet.

Vi mener ikke der vil være proportionalitet i indgrebet med de foreslåede indsats i indsatsplanen. Vi mener ikke de foreslåede indsats lever op til princippet om nødvendighed i forhold til et eventuelt påbud fra Slagelse Kommunes side.

Brug af indsatsplan som redskab til indsats og ekstensivering af landbrugsjord.

Der er ikke mulighed for at klage til nogen klageinstans for lodsejer over en indsatsplan, som en kommune foreslår. En indsatsplan har ikke nogen retsvirkning overfor en lodsejer som udgangspunkt. Vi stiller spørgsmålstegn ved, om man kan indføre en påbudsvilje fra Slagelse Kommunes side i en indsatsplan. Vi mener, der først kan udtrykkes påbudsvilje, når den pågældende indsats i indsatsplanen viser sig begrundet og nødvendig. I den nu foreslåede indsatsplan er det samme indsats i flere områder uden særlig begrundelse.

Vi mener ikke Slagelse Kommune bare kan indskrive ubegrundede indsatser i en indsatsplan og her true med et, efter vores opfattelse, ikke nødvendigt påbud. Man forsøger på at skaffe sig lovhjemmel i Miljøbeskyttelseslovens §26a til at give de pågældende påbud.

BNBO-lovgivning og indsats.

Der henvises til BNBO-lovgivning i forslag til indsatsplan. Her må vi slå fast at BNBO-lovgivningen alene gælder indsats og påbud mod ikke brug af erhvervsmæssige pesticider. Derfor, skal der laves tilsvarende indsats mod andre stoffer i de prioriterede indsatsoplande, må det ske efter en tilsvarende lovgivning og med hermed følgende begrundede beregninger af indsatsens nødvendige omfang arealmæssigt.

Grundvandsparker.

Ønsker Slagelse Kommune at lave såkaldte grundvandsparker, så må Slagelse Kommune købe jorden til fuld pris, specielt da denne indsatsplan ønsker at gøre arealerne fri for plantedyrkning til fødevareproduktion.

Klage over påbud.

Vi vil selvfølgelig straks klage til Klagenævnet, hvis der gives påbud som varslet i indsatsplanen. Klage vil tage udgangspunkt i de bemærkninger, vi her er fremkommet med.

Med venlig hilsen

Claus S. Madsen
Ejendomsretten.dk
Anemonevej 6
3650 Ølstykke
Tlf. 21 30 41 93

Brian Badike Thomsen

Fra: Iver & Helle Grunnet <askeleddet@gmail.com>
Sendt: 5. februar 2025 23:03
Til: Miljø Plan og Teknik
Emne: Høringssvar
Vedhæftede filer: Høringssvar om indsatsplan for grundvandsbeskyttelse.docx

Hermed høringssvar fra Stignæs/Magleby Lokalråd vedrørende indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Slagelse Kommune.

Med venlig hilsen

Iver Grunnet

Formand

Høringssvar fra Stignæs/Magleby Lokalråd om Tillæg 2 til indsatsplanen for grundvandsbeskyttelse.

I tillæg 2 til indsatsplanen for grundvandsbeskyttelse beskrives det, at Stignæs Vandindvinding I/S og Envafor har efter udarbejdelsen af plantillægget meddelt, at 3 af Stignæs Vandindvindings borer vil blive taget ud af drift som drikkevandsboringer indenfor 3 år, hvilket betyder, at ca. 43 ha fjernes fra planen.

I gennem de senere år har flere og flere drikkevandsboringer vist sig at være forurenede af forskellige stoffer. Alle eksperter mener, at problemet med at skaffe rent drikkevand vil blive større i de kommende år.

Vi mener derfor, at det vil være helt forkert at udtage 3 borer med godt råvand fra indsatsplanen, da det vil være meget sandsynligt, at der fremadrettet vil blive brug for det, hvis det fortsat skal være muligt at skaffe rent drikkevand til borgerne.

De 3 borer skal, hvis de tages ud af drift som drikkevandsboringer, bruges som vandforsyning til industriområdet på Stignæs. Vi mener, at hensynet til, at borgerne også i fremtiden kan få rent drikkevand skal vægtes højere end industriens behov for vand. Industrien må opfylde deres behov for vand på en anden måde end ved at bruge potentielt drikkevand.

Med venlig hilsen

Iver Grunnet

Formand

Stignæs/Magleby Lokalråd

Brian Badike Thomsen

Fra: søren pedersen <gspedersen49@gmail.com>
Sendt: 5. februar 2025 20:31
Til: Miljø Plan og Teknik
Emne: Høringssvar vedr. indsatsplanen for grundvandsbeskyttelse

Til Slagelse Kommune

Ørbækgaard, d. 5.-2.-2025

Teknik, Plan og Erhverv

Dahlsvej 3

4220 Korsør

Vedr. indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Slagelse Kommune.

Der gøres hermed indsigelse over Byrådets forslag om at udtage Stignæs Vandindvindings boringer, jf. tillæg 2, side 2 til indsatsplanen for grundvandsbeskyttelse af 8. november.

Det prioriterede indsatsområde - alle med matrikelnumre på Magleby By, Magleby samt en enkel på Borreby Hgd., Magleby - som de tre boringer ligger ved, er et af de to største prioriterede indsatsområder i Slagelse Kommune. Det er yderst uhensigtsmæssigt og synes meget betænkeligt at udtage et så stort indvindingsområde af Slagelse Kommunes kommende drikkevandsforsyning.

Samtidig fremgår det af forslaget, at Stignæs Vandindvinding fortsat vil råde over dette indvindingsområde med de tre boringer, hvilket ikke vil animere til et alternativ til industriområdets vandforbrug.

Slagelse Kommune bør overtage alle Stignæs Vandindvindings indvindingsområder inkl. boringer og dermed have mulighed for at sikre kommunens borgere rent drikkevand i fremtiden.

Med venlig hilsen

Gertrud og Søren Pedersen

Stignæs Landevej 360

4230 Skælskør

